

KÖNYVBARÁT

1952. NOVEMBER * II. EVFOLYAM * 11 SZÁM

T A R T A L O M

	Oldal
BARABÁSI REZSŐ: Javítsuk meg a könyvtárak munkamódszereit! — — — — —	1
Beszélgetés időserű könyvekről (Bibliográfia) — — — — —	3
V. WALDAPFEL ESZTER: Mátyás könyvtárától a 3000-ik népkönyvtárig	6
RUDAS KLÁRA: Könyvek a felvilágosító munka szolgálatában. GY. L.:	
Malcev: Jugoszláv tragédia (Bibliográfia) — — — — —	8
Két felszólalás az Országos Népművelési Értekezletről — — — — —	9
A Szovjet Költészet antológiája — — — — —	10
U. L.: Megkezdte munkáját a Könyvtárellátó — — — — —	11
T. A.: A német könyvművészeti kiállítás — — — — —	12
DÖMÖTÖR LASZLÓ: Nevelni az ifjúságot, segíti az ipari dolgozók munká- ját a Szabó Ervin Könyvtár Vág-utcai fiókja — — — — —	13
B. SZILÁGYI JANOS: A könyvkiállítások kérdéséhez — — — — —	14
P. J.: Az első Országos Könyvtáros Konferencia elé — — — — —	16
R. P.: Az egyéni foglalkozás üzemi könyvtáraink munkájában — — — — —	16

I R O D A L M I T A J É K O Z T A T Ó

Lukács—Méray—Spira: Kossuth Lajos (Szűcs Andor) — — — — —	18
T. Szerémi Borbála: Schönherz Zoltán (Andor Leon) — — — — —	18
Illyés Gyula: Ozorai példa (Sebestyén György) — — — — —	19
Veres Péter: Három nemzedék II. Szegények szerelme (Varga Domokos)	19
Fábián Zoltán: Utak (Rónaszegi Miklós) — — — — —	20
Dobozó Imre: A szent kút (Joós Imre) — — — — —	20
Varga Domokos: Megújuló magyar tájak (S. Gy.) — — — — —	21
Gellért Oszkár: 50 év verseiből (Laczkó Géza) — — — — —	21
James Aldridge: A diplomata (k-i-e) — — — — —	22
Kozocsa Sándor: Móricz Zsigmond Irodalmi munkássága (Tamás Ernő)	23
Pavel Fjodorov: Dovator tábornok (Geréb Béláné) — — — — —	23
N. Artyemjev: Egy falusi könyvtáros feljegyzései (D. É.) — — — — —	24
Alekszejev Kozsevnyikov: Éltető víz (Zalai Zoltán) — — — — —	24
A munka hősei (A. I.) — — — — —	25
Dallos—Makay: Hogyan olvassunk? (Pók Lajos) — — — — —	26
Ócsvár R.: Építőipari téli munkák szervezési problémái (Kiss Ferenc) —	26
Évfordulók — — — — —	27
Különböző napilapokban és folyóiratokban megjelent könyvismertetések jegyzéke — — — — —	27
LEVELEZŐINK IRJAK — — — — —	28
A Könyvbarát megjutalmazott levelezőinek névsora — — — — —	31
Városi könyvtárak versenye — — — — —	31
HÍREK — — — — —	32

*Címképünk: Jancsó Béla, a Ganz Villamossági Gyár ifi-brigádjának
sztahanovista vezetője a vállalat könyvtárában*

Javítsuk meg a könyvtárak munkamódszereit!

Néhány héttel ezelőtt egy háromtagú magyar könyvtáros delegáció tagjaként jártam a Szovjetunióban.

Hazatértünkkor Leontyeva elvtársnő ezzel búcsúzott tőlünk:

„Adják át a magyar könyvtárosoknak meleg baráti üdvözetemet. Adják át a kulturális minisztérium munkatársainak és a szovjet könyvtárosoknak testvéri üdvözlését.» Mi megígértük, hogy átadjuk azokkal a tapasztalatokkal együtt, amelyeket a szovjet könyvtárosoktól szereztünk.

A Szovjetunióban nagyon sokan vásárolnak könyvet. Az üzemekben, a kolhozokban a dolgozók többsége a könyvtár olvasója. Most azért küzdenek a szovjet könyvtárosok, hogy ne legyen olyan dolgozó, aki nem olvasója a könyvtárnak.

Arra gondoltunk odakint, hogy mi ettől még milyen messze vagyunk. De milyen felemelő érzés arra gondolni, hogy lesz idő, amikor nálunk is a lakosság többsége olvasója lesz a könyvtáraknak. Rajtunk, könyvtárosokon múlik elsősorban, hogy ez minél előbb megvalósuljon.

A Szovjetunió lakosságának több mint 300 ezer könyvtár áll rendelkezésére, amelyekben nem kevesebb, mint 600 millió könyv van. A XIX. pártkongresszus anyagából ismeretes, hogy a könyvtárak számát még 30 százalékkal, közel 100 ezer új könyvtárral növelik.

A Szovjetunióban a lakosság túlnyomó többsége a könyvtárak olvasója. Ez nagyrészt annak köszönhető, hogy a szovjet könyvtárosok nevelőként foglalkoznak az olvasókkal. Jellemző a szovjet könyvtárosokra, hogy állandóan képezik magukat, kitartóan tanulmányozzák a könyvtári munka módszereit, feldolgozzák saját könyvtáruk tapasztalatait és más könyvtárak helyes kezdeményezéseit.

A könyvtárosmunka módszerbeli tanulmányozása nálunk még igen gyengén áll. Van már sok könyvtárban jó kezdeményezés, szép eredmény, de ezeket a tapasztalatokat csak most kezdik feltárni. Az *Országos Széchényi Könyvtár Könyvtártudományi-Módszertani kabinetje* csak nemrég alakult meg és csak most nyitotta meg nyilvános tanácsadó szolgálatát.

A Szovjetunióban a módszertani munka igen megbecsült és magas színvonalú. E munkát fontos tudományos tevékenységnek tekintik. A módszertani kabinetek munkatársai a könyvtárak legfejlettebb, legtapasztaltabb dolgozói. Melyek a módszertani munka legfőbb feladatai?

1. *Tanulmányozni és általánosítani az olvasók kommunista nevelésének, a könyvek propagandájának, az olvasókkal való foglalkozásnak, a még nem olvasóknak az olvasásba való bevonásának legújabb tapasztalatait.*

2. *Aktív propagandával elterjeszteni és megismertetni a jó könyvtárak és jó könyvtárosok munkamódszereit.*

Ezt a feladatot a megyei és nagyobb könyvtárakban külön módszertani osztályok látják el. Kisebb könyvtárakban maguk a könyvtárosok foglalkoznak ezzel.

Ha valaki egy szovjet módszertani kabinetbe bemegy, az első, ami szemébe tűnik: egy olvasóterem, s az olvasóteremben köröskörül tablók és könyvkiállítások. A tablókon ilyen kérdések vannak szemléltetően kidolgozva: *Hogyan kölcsönözzünk könyvet? Hogyan használjuk a katalógust? Hogyan dolgozzunk az ajánló bibliográfiákkal?* stb.

A kiállítások pedig mind mintakiállítások különböző témákról: *Sztálin-díjas könyvekről, a kommunizmus nagy építkezéseiről, a XIX. pártkongresszusról, a népi demokratikus országok fejlődéséről, a békeharc könyveiről* stb.

Egy asztalon dobozban helyezik el a kabinet »kinocseit«, az összegyűjtött és feldolgozott tapasztalatokat. Itt egyszerű irattartókban olyan értékes anyag van, mint pl. a sztálini autógyárban Gorkij könyvekből szervezett olvasókonferencia tapasztalatai. Az a könyvtáros, aki egy olvasókonferenciát akar szervezni, bemegy a kabinetbe, kivesszi az

irattartók közül azt, amelyikre szüksége van, elolvassa, jegyzeteket készít magának s ha szükséges, szóbeli tanácsot is kér a kabinet egyik munkatársától.

A módszertani kabinet munkatársai külön felhívják a könyvtáros figyelmét a témához kapcsolódó újság- és folyóiratcikkekre, kritikákra, képekre is, amelyeket a kiállításnál felhasználhat. A módszertani kabinet nemcsak várja, hanem hívja is a könyvtárosokat. Gyakran tartanak előadásokat. A könyvtárosok ezekre szívesen jönnek el, mert amit itt hallanak, az megkönyvíti, megjavítja munkájukat. A kabinet olvasótermében több album is található. Ezekben képekben és szövegben mutatják be, hogyan szervezte meg ez vagy az a könyvtár az olvasókonferenciát. Egy másik album azt tartalmazza: hogyan kell foglalkozni a gyermekolvasókkal. Egy harmadik albumban összegyűjtötték nagy emberek, nagy írók mondásait a könyvről, az olvasásról.

Honnan veszik a kabinet munkatársai tapasztalataikat? Alaposan tanulmányozzák a könyvtárakban folyó munkát. Nem néhány órára néznek be a könyvtárakba, mint ahogy nálunk ez még elég gyakori. Ha szükséges, 8—10 napot is eltöltenek egy könyvtárban, akkor nemcsak azt látják meg, ami van, hanem azt is, hogy mi miért van. Tapasztalataikat a legtöbb esetben a könyvtárosoknak — akiket ott összehívunk — át is adják. Ezek az értekezletek, amelyeket nagyon gondosan készítenek elő, a könyvtárosok nevelésének, a tapasztalatok átadásának fontos eszközei. Nálunk még gyakori az olyan eset, hogy a megyében minden alaposabb előkészítés nélkül összehívják a megye székhelyén a könyvtárosokat, tartanak számukra egy hevenyészett beszámolót s azt hiszik, hogy ezzel előrevitték az ügyet. Az ilyen értekezlet többet árt, mint használ. A könyvtárosok nem ilyen értekezletet várnak s nem ilyet érdemelnek.

A szovjet könyvtáros aktív nevelő. Nemcsak várja, hanem hívja az olvasót, eléje megy, propagálja a könyvet azoknak is, akik még nem olvasói.

Nálunk nem ritka eset, hogy a könyvtáros begubózik a könyvtárba s várja, amíg jön az olvasó; ha jön, jó, ha nem jön, »neki baj« — gondolja az ilyen könyvtáros. Az ilyen álláspont káros. Csak lusta és eltompult emberek gondolkoznak így. Ha nem olvasnak a munkások, vagy kevesen olvasnak, az elsősorban az országnak baj. Ebből kell kiindulni. Már Széchenyi felismerte, hogy a »kímült emberfők sokasága teszi a nemzet erejét« — s ha ez Széchenyi korában így volt, ma tízszeresen áll, amikor a dolgozó nép az ország felelős gazdája. Az a nép, amely a vezetéshez szükséges műveltséget nem sajátíthatta el a multban, amely csak most jutott a kultúrához. Ezért kell propagálni minél szélesebb körben a tudományt, a technikát, a műveltséget hordozó könyveket.

A szovjet könyvtáros nemcsak kiszolgálja az olvasókat, hanem neveli is őket. A moszkvai Központi Ifjúsági Könyvtárban Trudnyeva elvtársnő elmondotta nekünk, hogy egy iparostanuló olvasója az első alkalommal csak »izgalmas« könyvet kért. Adott neki egy érdekes könyvet, majd megkérdezte róla a véleményét. Következő alkalommal is elbeszélgetett vele. Kiderült, hogy a fiú, bár nagyon szereti szakmáját, szakmai könyveket nem olvas. Trudnyeva elvtársnő egyszer összeválogatott néhány olyan könyvet, melyekről úgy gondolta, hogy olvasóját érdeklik. A fiú rendkívül boldog volt, s rövidesen kiolvasta a szakmai könyveket, majd a könyvtáros ajánlására politikai és szépirodalmi műveket is olvasott.

A szovjet könyvtáros elsősorban olyan könyvet ajánl, amelyre az olvasónak szüksége van, hogy sokoldalúan műveltté, ideológiailag fejletté legyen. Vannak már nálunk is példák erre: a kaposvári Megyei Könyvtárban, egyes budapesti fiókkönyvtárakban és néhány üzemi könyvtárban is az olvasók ösztönös olvasási igényét a könyvtáros helyes mederbe tereli és aktív nevelőként lép fel. A szovjet könyvtárosok módszerei között fontos szerepe van az ú. n. olvasási tervnek. Ezek az anyagok egy-egy témából tudományos módszerekkel összeválogatott 10—20 könyvet tartalmaznak. Ez a terv elősegíti, hogy a téma iránt érdeklődő olvasó a kérdést alaposan, összefüggéseiben tanulmányozza.

Hasonló ajánló jegyzékek már nálunk is napvilágot láttak, mint pl.: »Könyvek a béke-harc szolgálatában« — »Mit olvasson a vájár« — »Mit olvasson a marós« — »Mit olvasson az esztergályos« — »Mit olvasson a kőműves«. — Ezeket az anyagokat a nagy könyvtárak tudományos munkatársai fáradtságos munkával állították össze. Ugyanakkor ezek az anyagok legtöbb helyen porosodnak. Ha nem gondoskodunk arról, hogy a könyvtárosok és olvasók ezeket az ajánlójegyzékeket megismerjék és felhasználják — semmit sem végeztünk.

A szovjet könyvtárosok tapasztalatairól, módszereiről a jövőben egyre több anyag jelenik majd meg nyomtatásban. Nagyon fontos ezeknek tanulmányozása és a szovjet tapasztalatok alkotó alkalmazása. De emellett nagy jelentősége van a saját, már meglévő tapasztalataink tanulmányozásának és általánosításának is. Módszertani munkánkat a szovjet könyvtárosok tapasztalatainak felhasználásával meg tudjuk javítani. Munkánk módszerének megjavítása biztosítja egész könyvtárügyünk fellendülését.

BARABASI REZSŐ

Beszélgetés időszerű könyvekről

A Nagy Októberi Szocialista Forradalom 35. évfordulóján mélyen átérezzük a nagy költő, *Majakovszkij* szavait:

»Az október
vörös virágain
a boldogság
édes
óriás-nagy bogyókat
érel.«

Különösen jelentőssé válik a dicsőséges proletár forradalom azoknak az óriási eredményeknek és ragyogó távlatoknak a tükrében, amelyeket a SZKP XIX. kongresszusa vázolt fel az egész haladó emberiség elé.

A könyvtári munkában fel kell készülnünk annak az élénk érdeklődésnek a kielégítésére, amelyet az SZKP XIX. kongresszusán felvetett kérdések kiváltottak. Ez természetesen nemcsak azt jelenti, hogy számolunk az olvasók igényeivel. Az egész könyvtári munkánkat annak a szolgálatába kell állítanunk, hogy az olvasók minél szélesebb tömegei megismerkedjenek azokkal az eszmékkel, amelyeket az SZKP XIX. kongresszusának történelmi jelentőségű dokumentumai kifejeznek. Elő kell készítenünk és ajánlanunk azokat a politikai, szépirodalmi és ismeretterjesztő műveket, amelyek megvilágítják és kézzelfogható valóságban tárják fel a kommunizmus építésének útjait az élet különböző területein. Ha egy olvasóval beszélgetünk, megtudjuk, mi ragadta meg legerősebben érdeklődését a kongresszus anyagából. Először ezzel kapcsolatos művet ajánljunk, majd fokozatosan néhány olyan könyvet, amelyekből teljes jelentőségében tárul fel az olvasó előtt a nagy történelmi esemény. Bizonyára lesznek olyan olvasók, akiknél ezt a hatást legjobban akkor érzük el, ha először idevágó szépirodalmi és népszerű ismeretterjesztő műveket ajánlunk.

Az olvasókkal beszélgetve mutassunk rá arra, hogy az SZKP XIX. kongresszusa mennyire a mi ügyünk is: a kommunizmus építése a Szovjetunióban az egész békétábor erősíti és nagyszerű utat mutat számunkra, a szocializmus építésében. Ismertetünk néhány olyan könyvet, amelyek az Októberi Forradalom évfordulójának napjaiban és az SZKP XIX. kongresszusa után, különösen felhasználhatók, munkánkban.

LENIN—SZTÁLIN. Az Októberi Forradalomról. Gyűjtemény Lenin és Sztálin műveiből. Bp. Szikra, 1949. 299 old.

A Nagy Októberi Szocialista Forradalom világtörténelmi jelentőségét, okait, mozgatóerőit és távlatait alapvetően a marxizmus-leninizmus két nagy klasszikusa, Lenin és Sztálin e kötetben összegyűjtött szemelvényeiből érthetjük meg. Ezek az írások megvilágítják az oroszországi proletárforradalom nemzeti és nemzetközi jelentőségű győzelmét, amely megnyitotta az egész világ proletariátusa előtt a szocializmushoz és a kommunizmushoz vezető utat, amely, mint Sztálin elvtárs mondotta »gyökeres fordulatot jelent az emberiség világtörténetében a régi, kapitalista világból az új szocialista világra«.

SZAVELJEV: Roham a Téli Palota ellen. Bp. Új Magyar Könyvkiadó, 1951. 63 old.

Szaveljev könyve eleven, riportszerű képekben írja le azokat az izgalommal és lelkesedéssel teli napokat, amelyekben az emberiség történetének hatalmas fordulata: a Nagy Októberi Szocialista Forradalom végbement. Ez a könyv mindenkinek ajánlható, aki rövid, érdekes összefoglalást szeretne kapni az 1917-es eseményekről. A szerző mellett, hogy megvilágítja a legfontosabb eseményeket, számos színes epizódot sző elbeszélésébe. Így pl. az 1917-es júliusi napok utáni időben Lenin elvtársat, mint a konspiráció mestereit ismerjük meg: szakállát leborotvtálja, ősz parókát hord, hogy megtévessze üldözőit, a Kerenszkij-kopókat. De akárhol is tartózkodik, Lenin a fegyveres felkelés biztoskezü és közvetlen irányítója.

A befejező rész az 1917 október 25-ről 26-ra virradó éjszaka mozgalmas leírása, amikor a forradalmi munkások, katonák és matrózok rohammal beveszik a Téli Palotát és le tartóztatják a junkerosztagok és rohamzászlóaljok védelme alatt ott rejtőzködő Ideiglenes Kormányt. A fegyveres felkelés győz Petrográdon.

Az SZK(b)P XIX. kongresszusának anyaga. Bp. Szikra, 1952.

Októbertől kemény harcokkal, súlyos megpróbáltatásokkal teli, de egyenesen felfelé felívelő út vezetett a szovjet nép nagyszerű győzelmeit összegező XIX. pártkongresszushoz. Ez az esemény világtörténelmi jelentőségű. Nemcsak a szovjet nép számára jelöli ki a kommunizmus nagyszerű építőprogramját, hanem egyben feltárja az egész haladó emberiség jövőjének távlatait, újabb hatalmas fegyvert ad a békéért harcoló népek kezébe.

Itt olvashatjuk Sztálin elvtársnak a külföldi testvérpártokhoz intézett szavait. Ez a beszéd »lelket önt az emberiségbe és jelébreszti az emberi szív leghaladóbb és legnemesebb érzelmeit: a népek békéjének hatalmas jelszavát« (Bierut). E kötetben együtt van Malenkov elvtárs kongresszusi beszámolója, Vorosilov, Berija és Bulganyin elvtársak és a többi hozzászóló beszéde.

GORELİK, Jozsif: A kitüntetett gyár. Bp. Athenaeum, 1950. 94 old.

Mint Malenkov elvtárs mondotta a XIX. kongresszuson, a Szovjetunió továbbra is minden eszközzel fejleszteni fogja szocialista iparának termelő erőt. Gorelik könyve a hatalmas szovjet ipar egy kis részlegének történetét írja csak le, de igen tanulmányos, érdekes olvasmány. A háromszorosan kitüntetett gorkiji Molotov Autógyár riportszerűen, lebilincselő érdekességgel megírt történetén keresztül mintegy keresztlétszékben ismerjük meg a Szovjetunió iparának megteremtését, a kezdeti nehézségeket épúgy, mint a szovjet emberek nagyszerű munkalendületéből, fáradtságot nem ismerő áldozatkészségéből fakadó, csodás eredményeket. Attól a pillanattól kezdve, amikor 1932 január 25-én este felbúgnak a gyár összes szirénái, hogy hirdessék az első autó megszületését, a gyártott autók száma évről évre rohamosan növekedett. Egymással versengő sztahanovisták, munkásbrigádok tökéletesítették a gyártási módokat, növelték a munka termelékenységét. Megismerjük a szovjet munkások boldog életét; hogyan dolgoznak, hogyan gondoskodnak egészségükről, hogyan szórakoznak, művelődnek, sportolnak, hogyan nevelik gyermekeiket. Az ő életük, munkájuk képet ad arról, hogyan építették fel gyáraikat a szovjet emberek.

NYIKOLAJEVA, Galina: Az aratás. Bp. Új Magyar Könyvkiadó, 1951. 443 old.

A háború utáni időben elért nagy eredmények alapján, az ötödik ötéves terv újabb hatalmas fellendülést irányoz elő a Szovjetunió nagyüzemi mezőgazdaságában. Nyikolajeva nagyszerű Sztálin-díjas regénye egyike azoknak a könyveknek, amelyek a legkiválóbban tükrözik a szovjet kolhozfalú életét, embereit a háború utáni időben. Hőseit már foglalkoztatja a hatalmas, egyesített kolhozok megteremtésének gondolata, létrehozják a technika legújabb vívmányaival felszerelt óriási géppálmást — és általában, a regényt áthatja a kommunizmusnak, mint a szovjet nép közeli, elérhető céljának légköre.

MERKULJEVA, K.: A bőség országa. A mezőgazdaság és a könnyűipar a háború utáni ötéves tervben. Bp. Művelt Nép, 1951. 244 old.

A háború utáni ötéves terv ragyogó eredményei tárulnak elénk sokoldalúan, színesen Merkuljeva könyvéből. A szovjet emberek valamennyi hatalmas eredményére áll, amit a szerző a szovjet szövnőkről mond: »A mesékben gyakran szerepelnek jószívű varázslók, akik segítenek a szerény és dolgozó fonó- és szövőlánykáknak, hogy az erejüket meghaladó munkát el tudják végezni. Ilyen varázslók nincsenek, de ott van a bőségért harcoló emberek arany keze és forró szíve.« A szovjet emberek »arany keze és forró szíve« »varázsolta« elő a háború utáni sztálini ötéves tervben a beláthatatlan, ananyló búzatáblákat, zöld gyapotmezőket, sárga napraforgóföldeket, az új csatornákat és vízierőműveket, a szeppeit, mocsaras és homokos pusztától elhódított, évről évre növekvő bevetett területeket. A szerző végigvezet bennünket a hatalmas szocialista ország különböző vidékein. Megmutatja, hogyan válnak valóra azok a szavak, amelyeket Viljamsz akadémikus az Októberi Forradalom 20. évfordulóján mondott: »A föld a szocializmus számára fog dolgozni. A Szovjetek Országa a világon eddig még nem látott terméseket képes begyűjteni

es én hiszem, hogy nincs messze az az idő, amikor 100 métermázsza egy hektárról közepes termésnek fog számítani hazánkban.» A könyv meggyőzően tárja elénk ennek az időnek a közelségét. Az élet túlszárnyalja a legmerészebb álmokat is, »egyre közelebb és egyre világosabban rajzolódik ki a kommunizmus fenséges épülete.«

A kommunizmus nagy építkezései. Bp. Művelt Nép, 1952. 221 old.

A kommunizmus építkezéseit a Szovjetunióban jogosan nevezik a béke nagy műveinek. Ilyen gigászi munkálatokba csak olyan gazdasággal és állammal rendelkező nép kezdhet, amelynek létalapja a béke. Az ötödik öt éves terv nagy lépésekkel viszi előre a sztálini természetátalakítási terv megvalósulását, amelynek nagy szerepe van a kommunizmus anyagi alapjának megteremtésében. »A kommunizmus nagy építkezései« c. kötet hat irodalmi riportja végigviszi az olvasót a nagy békeművek mindegyikén. »A béke építői« c. írás a volgamenti Kujbisovi Vízierőmű munkálatainak megkezdését mutatja be. A nép ezt az építkezést máris így nevezi: »A kommunizmus világítótornya a Volgán«. A lövedékekkel felszaggatott sztálingrádi föld újjá született. »Azokon a falakon, amelyekre a harcosok felírták esküjüket, »kitartunk mindhalálig«, új felirat jelent meg: »Építünk az életért«. (»Új csata mezeje.«) »A Kara-Kum sivatag meghódítása« c. riport elmondja, hogyan valósul meg a Turkmen Főcsatorna építésével egy ősi nép évszázados álma és a Szovjetunió azeótt terméketlen, hatalmas földterületének felvirágzása. A Káhovkai Vízierőmű és a délukrainai csatorna a többi között azt eredményezi, hogy »sok tucatnyi új növény honosodik meg a szteppén. A jövő nemzedéke csak a mesékből ismeri majd az olyan szörnyű szavakat, mint »száraz szél«, vagy »fekete szélvihar«. (»Az életért.«) Pavlenko leírja, hogy »Az újjászülető Krim«-ben új korszak virrad fel az Észak-krimi Csatorna megépítésével. »A Volga—Don csatornának« c. írás — ma már történelmi beszámoló a nagy mű megvalósításáért folytatott harcról. A kommunizmus építkezéseinek elsősülőtíjén ma már járnak a gőzhajók.

TARDOS Tibor: Igaz történetek nagy építkezésekről. Bp. Művelt Nép, 1952. 108 old., 16 tábla.

A Nagy Októberi Szocialista Forradalom diadala a mi számunkra is lehetővé tette, hogy a Szovjet Hadseregnek a fasiszta hordákon aratott győzelme után meginduljunk a szocializmus világát átfőrmáló útján. Tardos Tibor riportjai elvezetik az olvasót Inotára, a November 7 Erőmű építkezéséhez, Sztálinvárosba, a földalatti gyorsvasút alagútjaiba, öt éves tervünknek ezekhez az óriási, nálunk soha nem látott méretű alkotásaihoz. Megismerjük a nagy építkezések hőseit. Balogh István ifjúmunkás a sztálinvárosi kikötőben egy veszélyes pillanatban elvállalta a bűvár szerepét és három óra hosszat küzdött a Duna vize alatt. Tóth József brigádjával együtt vízben járva vakarta ki a November 7 Erőmű még hátralevő osztonnáit. Kevi hegesztő, a fagyveszély elleni harc közben az épület tetéjére erősítette magát, hogy a szél le ne fújja és egyetlen éjszaka végzett többnapos sürgős munkával. Minden egyes nagy békeművünk az újnak, a merészebbnek, az emberi nagyságnak csodálatos kohója. »Az újonnan épített haza több és gazdagabb, mint a régi és képei szívünkbe félköznnek és megragadnak.« Békeműveink a gazdagság és biztonság új magyar várai, amelyek »máris, építés közben is, gazdagabbá, sokrétebbé és erőssé teszik szén hazánkat.«

*

A fent ismertetett néhány könyv csupán egy csokorra való abból a bőséges anyagból, amely rendelkezésünkre állott. A könyvtárosok feladata, hogy a meglevő és az új művek felhasználásával állandóan ébrentartsák az érdeklődést, amely a nemzetközi béke-mozgalom és a kommunizmus építésének kérdései iránt megnyilvánul.

„MÁTYÁS KÖNYVTÁRÁTÓL A 3000-IK NÉPKÖNYVTÁRIG“

Emlékiállítás az Országos Széchényi Könyvtár 150 éves jubileuma alkalmából

1802. november 26. jelentős dátum a magyar könyvtárügy történetében. Ekkor vette meg Széchényi Ferenc a nemzetnek adományozott könyvtárával az *Országos Széchényi Könyvtár alapját*. Maga az alapítás ténye, s az a körülmény, hogy Széchényi *nemzeti* könyvtárat akart létesíteni, kiváltotta az udvari reakció ellenállását. Az alapító oklevél kiállítását, míg az az aláírásig eljutott, hosszú harc előzte meg. Végül is az uralkodó csupán »országos« könyvtár alapítását engedélyezte, »nemzeti« könyvtár felállításáról nem akart tudni.

Az indulás nehézségei, majd a feudális és polgári korszak sok fejlődést gátló körülménye ellenére, másfél évszázad alatt legnagyobb könyvtárunkká nőtt Országos Széchényi Könyvtár méltóan kívánja megünnepelni jubileumát. Különös jelentőséget ad az évfordulónak az a körülmény, hogy éppen ebben az évben, 150 évvel az alapítás után, a májusi minisztertanácsi határozat az ország vezető könyvtárává s a könyvtárak legfőbb segítőársává emelte. A jubileumi ünnepségek megmozdulásai egyrészt az Országos Széchényi Könyvtár

történeti fejlődését mutatják be, ugyanakkor azonban meg akarják mutatni az egész magyar könyvtárügy fejlődését is. Kijelölik az új, Nemzeti Könyvtár feladatait, amely minden szempontból az élenjáró szovjet könyvtártudomány tapasztalataiból merít s amely példaképének a szocialista könyvtártípus legfőbb képviselőjét, a Lenin Könyvtárat tekinti.

A jubileumi ünnepségek során a könyvtárosokat legközelebből érintő legfontosabb problémák megbeszélésére könyvtáros konferencia lesz. A nép széles rétegei számára kiállítás nyílik. A kiállításnak címe: *»Mátyás könyvtárától a 3000-ik népkönyvtárig.«* E kiállítás úgy mutatja majd be könyv- és könyvtártörténetünk fejlődésének menetét, hogy azok is, akik a kultúrforradalom kibontakozása során valójában most találkoznak először a könyvvel, most ismerkednek meg először a könyvtárak életével, a szocializmus építésében betöltött szerepükkel, megértsek és tudatosíthassák, hogy a könyv kultúrforradalmunk legdöntőbb harci fegyvere, népünk további felemelkedésének nélkülözhetetlen eszköze.

A kiállítás szoros összefüggésben mutatja be az írás és a könyv fejlődését a magyar könyvtárügy történetében, Mátyás híres reneszánsz könyvtárától a mai szocialista könyvtárakig. Könyvtörténeti kiállításokat rendeztek már korábban is a Széchényi Könyvtár és a többi nagy, tudományos könyvtár ritkaságaiból. Ezek a kiállítások azonban csupán öncélú bemutatások voltak, talán gyönyörködtettek, de semmiképpen nem tanítottak. Dolgozó népünk összessége pedig nem is juthatott el odáig, hogy a kiállításokat megtekintse. Most a Magyar Nemzeti Múzeumban rendezett jubileumi kiállítás egyik legfőbb célja, hogy népünk tulajdonát képező nemzeti értékeket a maguk teljes összefüggésében bemutassa. A kiállítás megmutatja a haladó, a nagy forradalmi korszakok egészséges kezdeményezéseit és a reakció felülkerekedésével a könyvtárügy hanyatlását.

A középkori könyvtár elzárt, egyházi monopóliuma után, nagyjelentőségűek a humanizmus és a reneszánsz világi kezdeményezései. *Mátyás* könyvtárát, a világhírű *Corvinát* egykorú leírások alapján makettben mutatja be a kiállítás. A XVI—XVIII. század haladó könyvtári kezdeményezéseit, a reakció fejlődést gátló hatását, a haladó és reakciós erőknek könyvtárügyünkben is jelentkező harcát a kiállítás könyvek, fény-

A Széchényi Könyvtár alapítólevele

képek, eredeti íráások, a tárgyi dokumentumok segítségével eleveníti fel. A reformkor haladó értelmiségeinek Hajnóczynak, az első köztársasági mozgalom mártírjának Bacsányinak és Kazinczynak, 48-as forradalmunk nagyjainak: Petőfinék és Kossuthnak könyvein keresztül mutatja be, miképpen küzdöttek legjobbjaink a könyv, a kultúra fegyverével is népünk felszabadításáért. Elénk tárja a kiállítás a Magyar Tanácsköztársaság könyvtárügyét, azokat a nagyszerű kezdeményezéseket, amelyek népünk gyors kulturális felemelkedését, egész könyvtárügyünknek e cél szolgálatába való állítását akarták biztosítani.

Az ellenforradalom felülkerekedésével könyvtárügyünk is visszafejlődik. A Horthy-fasiszmusnak könyvtárainkban bekövetkezett romboló hatását néhány jellemző példán, eredeti dokumentumban mutatja be a kiállítás. Megmutatja ezeknek egyenes folytatását is a mai imperialista államokban, egészen az újfasizta barbarizmus amerikai könyvmáglyáig. Bemutatja a klerikális reakció népünk kulturális felemelkedése ellen vívott harcát, amelynek egyik megnyilvánulása Grösz, az áruló főpap által külföldre csempészett műkincsek, a kalocsai kódexnek elvesztése. A kiállítás szemléletesen állítja szembe az imperializmus könyvtárügyét, amely a pénz, a vagyonosodás szolgálatában állott — a felemelkedés szolgálatába állított szocialista könyvtárüggyel. A kiállításon dolgozó népünk széles tömegei ismerik majd meg Leninnek az intervenció háború legnehezebb esztendeiben megtett intézkedéseit, a könyvtárügyről szóló 1918-as rendeletét. Krupszkájának munkáját, melynek eredménye a mai szovjet könyvtárak méreteiben és minőségében pámtalan hálózata. Erzéketelti a kiállítás azt a hatalmas támogatást, amelynek segítségével a magyar könyvtárügy eljutott mai állapotáig, amikor kapuit szélesre tárva tanítja, neveli dolgozó népünket, kiépíti felemelkedését segítő, teljes népkönyvtári hálózatunkat.

A kiállítás a Széchényi Könyvtár 150 éves jubileumát ünnepli. Abban a tudatban teszi ezt — anélkül, hogy multja haladó értékeit megtagadná — hogy ez a könyvtár nem azonos a mult század elején alakított, kezdetben teljesen hozzáférhetetlen, majd fokozatosan az uralkodóosztály számára nyilvánossá váó, de a néptől továbbra is elzárkózó Széchényi Könyvtárral. Nem azonos az a könyvtárral, amelynek első írott szabályzata kimondja — s egészen a felszabadulásig további szabályzatai is átveszik —

Aratás ábrázolása egy XV. századbeli kódexből.

hogy a könyvtár látogatói csak »illendő« ruhába öltözött egyének lehetnek. Szigorú megtorlást helyez kilátásba azokkal az olvasókkal szemben, akik az uralkodó osztály tisztviselőit megillető »tiszteletet« és előzékenységet elmulasztják. Az »illendő« ruhában való megjelenéssel az ügyviteli szabályzat külön is hangsúlyozni kívánja, az intézmény elzárkózott, nem a nép széles rétegeinek szolgálatát célzó rendeltetését. E szabályzatot a kiállítás látogatói eredetiben tekinthetik meg.

A mai Széchényi Könyvtár saját dolgozóit neveli arra, hogy a könyvtárat felkereső munkásolvásokat segítsék és irányítsák olvasmányaik megválasztásában és feldolgozásában. Segítsék a fiatal diákokat tanulmányaikban és ugyanilyen előzékenyen támogassák kutatásaikban megbecsült tudósainkat is. A könyvtár dolgozói ezzel is nyomukba akarnak lépni példaképeinknek, a nagy Szovjetunió könyvtárosainak, hogy megfelelhessenek a szocializmus tanításának, amely szerint az igazi tudomány nem szakadhat el a néptől, erejét a népből meríti, a népről van és a népet kell szolgálnia.

V WALDAPFEL ESZTER

HELYREIGAZÍTÁS

A Könyvbarát multhavi számában tévesen azt közölte, hogy a Fővárosi Szabó Ervin-könyvtár elkészítette a marxizmus-leninizmus klasszikusai, pártunk és a testvérpártok vezetői összes magyarul megjelent műveinek tematikus katalógusát. Még nem készítette el. A tematikus katalógus csak kb. a tanév közepétől áll majd az olvasók rendelkezésére. (Szerk.)

Könyvek a felvilágosító munka szolgálatában

Ma már mindenki előtt világos, hogy Titóék Jugoszláviát az amerikai imperialisták felvonulási területévé teszik. Bennünket, magyarokat, a nemzetközi helyzet ilyenén való alakulása azért is érint, mert déli határaink szomszédosak Jugoszláviával. Az áruoló Rajk peréből ismerjük az imperialisták és Titóék sötét terveit, melyeknek célja a kapitalizmus visszaállítása a népi demokratikus országokban és magában a Szovjetunióban is. Nekünk könyvtárosoknak többek között az a feladatunk, hogy olvasóközönységünket megismertessük ezeknek az elvetemült áruolóknak igazí arculatával. E feladatunk megkönnyítésére válogattuk össze az alábbi könyveket:

A Titó-banda az imperialisták kémszervezete

Szikra, 1950. 59 l.

(Nemzetközi kérdések 7. sz.)

Ez a füzet tartalmazza a Kommunista Pártok Tájékoztató Irodájának határozatát, mely megállapította, hogy a »Titó—Rankovics-klikk ellenjorradalmi politikájának eredményeképpen Jugoszláviában kommunistaellenes, fasiszta típusú rendőrállam alakult ki.«

Gerő, Minajev, Piradov, Judin elvtársak cikkei megvilágítják az áruolás politikai hátterét. Élesen domborodik ki a műből a Titó-banda népámító politikája, melyet Sztálin elvtárs kiváló előrelátása és ébersége leplezett le.

Köszev Dino: Titóék álarc nélkül

Ford. Popov Nikoláj. Szikra, 1951. 180 l.

Tisztában kell lennünk azzal: sem Titó, sem a jugoszláv kormány többi tagja a felszabadulás után nem akarták a népi demokratikus rendszert és azon keresztül Jugoszláviában a szocializmus építését. Az, hogy eleinte mégis olyan intézkedéseket tettek, melyek lényegében a kapitalizmus felszámolása felé kezdtek vezetni, nem azért csinálták, mintha komolyan meg akarták volna ezt a programot valósítani, hanem mert a jugoszláv dolgozó nép nyomása alatt kénytelenek voltak így cselekedni, nehogy idejekorán lelepleződjének saját tömegeik előtt. Számolniok kellett a jugoszláv nép lelkében élő szovjetbarátsággal is. Ezért nem nyíltan, hanem álcázva, megtévesztő módon vitték vissza Jugoszláviát a kapitalizmus rabságába.

Köszev világos és közérthető dialektikus módszere segítségével könnyen megtaláljuk az események összefüggését és a szerző el-

éri célját, amikor közreadja a titóista banda bűnös multjáról és jelenéről szóló anyag egy részét: megmutatja az olvasónak az imperializmus ügynökeit álarc nélkül.

Krsztonosics O.:

A Titó-klikk népellenes politikája

Művelt Nép, 1951. 54 l.

(Szocialista Kultúráért 12.)

A Titó-klikk nemcsak a gazdasági és katonai terror eszközeit használja fel a nép haragjának megfélemezésére, hanem a kultúra frontján is latbaveti aljas eszközeit: kíméletlenül üldözi a haladó tudományt, irodalmat, művészetet. Krsztonosics tanulmányai rádobentik az olvasót arra, hogyan csempészik be az irodalmon, filmen, rádióon keresztül az amerikai imperializmus »dollár-ideológiáját« a jugoszláv kultúrába. A köznevelést és sportot is annak a célnak szolgálatába állítják, hogy a dolgozó tömegek osztályöntudatát eltompítsák.

Asztalos Sándor: Mitra

Szépirodalmi Könyvkiadó, 1951. 67 l.

Asztalos Sándor elbeszélő költeménye Mitra Milanovics jugoszláv partizánasszony harcok életén keresztül mutatja meg nekünk a titóizmus durva, elállatiasodott arculatát. Mitra minden szava lángol, ha a nép őszinte, igaz szeretetét tolmácsolja a felszabadító Szovjetunió iránt, de szava, mint a jeges szél seper, ha az áruolók sötét bűnéről beszél. Asztalos munkája nemcsak művészi és politikai értékénél fogva jelentős, hanem azért is, mert erősíti bennünk a hazafiasságot, táplálja a proletár nemzetköziség érzését és ugyanakkor felszítja a gyűlöletet a háborús uszítókkal szemben.

RUDAS KLARA

*

Malcev: Jugoszláv tragédia

Új Magyar Könyvkiadó. 1952.

Zagorjanov hadnagy naplója alapján íródott a regény. A harcokban edzett, tapasztalt szemtanú hiteles feljegyzései világítják meg az olvasó számára a jugoszláv nép tragédiáját: hősiességét a szabadságért vívott harcokban és a Titó-vezérek áruolását.

A vezérkar tagjai élükön Titóval, Rankovicsal, a háttérben Vlado Dedijer szerb milliomossal és az angol-amerikai szövetségesekkel, mint »tanácsadókkal« — hátba-

támadják a jugoszláv népet. Mindent megtesznek, hogy a partizánok lelkesedését megtörjék, erejüket fékezzeék. A harcosok fogcsikorgatva nézik a német megszállók garázdálkodásait. A Tito-vezérkar parancsai minden egyes készülő akciót meghiúsítanak. Ha ez nem sikerül, akkor engedélyt adnak a támadásra, de az ilyen bevetések mindig, szinte »végzetszerűen« a partizánok vereségével végződnek.

Zagorjanov és az ősi szerb népszokás szerint testvérévé fogadott Jovan Miletics politikai megbízott egyre fokozódó megdöbbenéssel figyelik az eseményeket. Miletics becsületes hazafi, aki a szovjet nép iránti szeretetből és tiszteletből magát Korcsaginak nevezi és »Az acélt megedzük« hősenek neve alatt harcol.

Zagorjanov és Korcsagin a maguk módján felveszik a harcot a hazaáruló vezérkar parancsai ellen. Egyéni kezdeményezésükből megszületik az első győzelem, amelynek hírére a partizánok kitörő örömmel fogadják. Az árulók körében azonban más vélemény alakul ki, ők »fegyelmetlenség«-nek minő-

sítik a sikerrel végrehajtott támadást. A fegyelmetlenséget pedig Titóék halállal büntetik.

Az árulók bandája — miután Zagorjanov halála »árnyékot vethetne az orosz emberekkel fennálló szívélyes és barátságos viszonyra« — csak akkor meri meggyilkoltatni orvul a szovjet hadnagyot, amikor az fontos megbízással átlépi a jugoszláv határt, hogy találkozzék a Bulgáriát felszabadító Szovjet Hadsereggel.

Malcev lendületes, mindvégig feszültséget keltő írása aktualitását csak növeli az a tény, hogy a jugoszláv tragédia utolsó felvonása itt zajlik, déli határaink mentén. A regény elolvasása után napnál világosabb az olvasó előtt a Tito-féle uralom tarthatatlansága. A jugoszláv nép szabadságvágyát, a Szovjetunió iránti szeretetét, ragaszkodását nem lehet sokáig elfojtani.

Malcev írásából árad a jugoszláv népbe vetett hit, a nép erejébe vetett rendíthetetlen bizalom: hamarosan le fogják rázni gyűlölt bilincseiket.

Gy. L.

Két fészölalás az Országos Népművelési Értekezletről

KEREKES ANDRÁS,

a somogy megyei könyvtár vezetője:

Megbeszélttük a helybeli pártiskolával, a pártbizottságokkal, a különböző propagandista iskolákkal, hogy csoportosan látogassák meg a megyei könyvtárat. A DISZ tagjai is meglátogatták a megnyitás után megyei könyvtárunkat. A fiúgimnázium magyar tanárai osztályaikat a magyar órákon hozták el a könyvtár megtekintésére. Ezeket a látogatásokat megfelelő tájékoztató előadással kapcsoltuk össze.

Ennek a propagandának már kezdeti eredményei is vannak, mert a múlt hónapban a megyei könyvtár 290 olvasóval gyarapodott. A kikölszönzött kötetek száma pedig 1000 kötettel múlta felül az előző havit. Propagandánk következő lépése, hogy a két mozi és a színház előcsarnokában, továbbá az SZTK-székház és a vasúti állomás előcsarnokában erre a célra készített vitrineket helyeztünk el. Ezekben a vitrinekben az időszerű eseményekkel kapcsolatos könyvanyagot állítjuk össze. Szeptemberben a Móricz-jubileummal, a néphadsereg napjával és a Kossuth-ünnepséggel kapcsolatos anyagot állítottuk ki.

A minisztertanácsi határozat értelmében a megfelelő módszertani feladatokat is megkíséreljük megoldani. Nem elégszünk meg a különböző propagandaeszközök fel-

használásával, hanem ezeknek a hatását is igyekezünk lemérni. Így tudtuk meg azt, hogy diákolvasóink révén már sok szülő is beiratkozott a könyvtárba. Altalában megkérdezzük a beiratkozótól, hogy mi hozta őket ide, mi készítette őket arra, hogy beiratkozzanak. Itt szeretném megemlíteni, hogy nem kicsiny az az összeg, amelyet megyei könyvtárunk külső és belső szépségének kialakítására fordítottunk. Ez nem volt felesleges, hiszen nagyon sokan azért jönnek a könyvtárba, mert azt mondják: *most látjuk, milyen döntő és fontos ügy lehet az, amelyre népi demokráciánk, pártunk és kormányunk ilyen komoly összegezt fordít.* A többi feladat már reánk, könyvtárosokra vár. A mi dolgunk, hogy akik bejöttek a könyvtárba, ne csak kíváncsiskodók maradjanak, hanem hűséges olvasókká is váljanak.

A jövő évi feladatok közül megemlítem, hogy a minisztertanácsi határozat végrehajtása keretében Somogy megye négy újabb járási könyvtárat kap. Ezeknek megszervezését nem halaszthatjuk a jövő esztendőre, hanem a járási tanácsokkal együtt már most keresünk helyiségeket a járási székhelyeken. Hét újabb könyvtárost küldtünk el az öthónapos és az öhetes könyvtáros iskolába, hogy a járási könyvtárak jól képzett könyvtárosokat kapjanak és munkájukat jól el tudják végezni. A me-

gyei pártbizottság irányítása mellett a megyei könyvtár 48 oldalas képes füzetet készített az ötéves terv megyei eredményeiről.

A könyvtár feladatai a békehárc területén igen fontosak, hiszen Tito Jugoszláviájával határos megye vagyunk, három járásunk esik a határvonalba. Ezért az első járási könyvtárát éppen Nagyatádon, a határsávbán létesítettük. Ez év végére mind a három járás területén felállítjuk a könyvtárát és ezzel is igyekezünk az ellenséges propaganda hatását ellensúlyozni, illetve népi demokráciánk védelmére építő propagandát kifejteni.

Megyénkben már nagyon sok község kéri, követeli a könyvtárát. Somogyvár község tanácsának végrehajtó bizottsága beadvánnyal fordult a megyei könyvtárhoz. Azt írják: miért nem kapnak még mindig népkönyvtárát, holott ezt már réggen igényelték.

Igérem, hogy a megyei könyvtár és a népkönyvtárak Somogy megye területén ez év végéig az olvasók számát legalább 4000 fővel, a havi kölcsönzések számát pedig legalább 8000 kötettel emelik.

SZIGETI ERNŐ,

a baranyamegyei tanács népművelési osztályának vezetője:

Az Alkotmány ünnepén avattuk fel a megyei könyvtárát és két járási könyvtárunkat. E könyvtárak létrejöttét a Megyei Tanács háromszor 20.000 forinttal támogatta. A megyei könyvtár olvasóinak száma emelkedik. A régi pécsi városi könyvtár olvasóinak száma 1952 január 1-én 830 volt, augusztus 20-ig 220 olvasóval emelkedett. Ma a megyei könyvtár olvasóinak száma eléri az 1500-at, tehát augusztus 20 óta több, mint 400 új olvasóval gyarapodott a könyvtár. A napi könyvforgalom pedig az utóbbi időben már megközelítette a 400-at.

Célul tűztük ki, hogy a megyei könyvtár olvasóinak számát december 21-re. Sztálin elvtárs születésnapjára 3000 főlé emeljük. A falusi könyvtáraknál az augusztusi olvasók létszámát december végéig 50%-kal szeretnénk emelni. Ezért egy mozgalmat indítottunk el, melynek célja, hogy minden aktív olvasó egy új olvasót szerezzen. Azért merünk ilyen rövid időre ilyen komoly célkitűzéseket magunk elé tűzni, mert van megyei könyvtárunk és ez nemcsak a pécsi olvasók számára emelésében ad segítséget, hanem az egész megye könyvtári munkájának megjavításában is. Eddig kénytelenek voltunk a három körzeti könyvtárral külön-külön foglalkozni. Most pedig a megyei könyvtáron keresztül egységes irányítást tudunk adni, főleg módszertani útmutatások területén.

Azt hiszem, elérkezett annak is az ideje, hogy a Népművelési Minisztérium Könyvtárosztálya és a Népkönyvtári Központ a megyei könyvtáron keresztül irányítsa a járási könyvtárakat.

A könyvtári statisztika begyűjtését hét könyvtár kivételével idejében bevégeztük. Összesen 552 könyvtár küldött be adatokat. A statisztikát még mi is csak igen felületesen értékeztük, de már eddig is igen érdekes és fontos dolgok jutottak tudomásunkra. Eddig például, a SZOT-tól kapott értesítés szerint, úgy tudtuk, hogy az üzemi munkásság 25—28%-a, olvasója az üzemi könyvtáraknak és az üzemi könyvtárak eléig nagy forgalmat bonyolítanak le. Kiderült, hogy ez nem így van, mert az üzemi könyvtárak könyvei sokkal rosszabbul vannak kihasználva, mint például a falusi népkönyvtárak könyvei. Amíg a pécsi üzemekben például 45.098 könyvből 6290 olvasó 31.580 könyvet kölcsönzött ez év első nyolc hónapjában, addig három járás népkönyvtáruk 20.878 könyvből 4230 olvasó 29.030 könyvet vett ki ugyanezen idő alatt. Míg tehát az üzemekben 8 hónap alatt csak a könyvek 70%-át kölcsönözték ki, addig falum minden könyvet, állagosan véve, majdnem kétszer vettek el. Mi a falusi eredményei sem vagyunk meglepedve, de úgy látjuk, hogy üzemeinkben a helyzet még súlyosabb, ezért most itt is kérem a SZOT segítségét is.

A SZOVJET KÖLTÉSZEZET ANTOLÓGIÁJA

Több esztendői munka után készült el, s jelent meg a szovjet költészet első átfogó, magyar nyelvű gyűjteménye — a több, mint 40 éves Szovjet Költészet Antológiája — amelyet Hidas Antal és Szergej Kirszanov tervezete alapján Kardos László szerkesztett. A díszes, ünnepi köntösben megjelent kötet 105 szovjet költő alkotását — 356 verset — tartalmaz, melyeket 74 magyar költő, műfordító ültetett át magyar nyelvre. Az antológia elején az orosz költők szerepelnek, majd a további tizenöt szövetséges köztársaság költésze, azután az autonóm köztársaságok költői, végül az *„Északi népek költészei*” című, népköltészetű termékeket tartalmazó csoport.

A fordítók közül legtöbbet dolgozott Hidas Antal és Kardos László, továbbá Képes Géza, Gáspár Endre, Lányi Sarolta, Vas István, Szabó Lőrinc, Somlyó György, Weörös Sándor, de fordításaikkal szerepelnek az antológiában nevesebb költőink közül Benjámin László, Aczél Tamás, Zelk Zoltán, Kónya Lajos, Kuczka Péter, Devecseri Gábor stb. A kötet végén életrajzi jegyzetek találhatók, amelyeknek az antológiától függetlenül is megvan a maguk filológiai és irodalomtörténeti értéke, mert az itt közölt adatok zöme először jelent meg magyarul. A kötetet világos és érdekes szömggyarazatok jegyzéke zárja le. Az antológiát, amelynek nyomdai munkálatait Lengyel Lajos vezetése alatt a budapesti Szikra Nyomda kollektívája végezte, Végh Gusztáv illusztrálta.

Megkezdte munkáját a Könyvtárellátó

A minisztertanácsnak a könyvtárak fejlesztéséről hozott határozata értelmében ez év októberében alakult meg az Allami Könyvterjesztő Vállalat Könyvtárellátó részlege. Ez az esemény rendkívül jelentős könyvtármozgalmunk fejlődésében. A Könyvtárellátó munkája a jövőben megkönnyíti és egyszerűsíti a könyvek beszerzését. Módot ad a könyvtári adminisztráció egységesítésére, a könyvtári technika legújabb tapasztalatainak bevezetésére. Biztosítja, hogy a könyvtárak a megrendelt könyveket tartós könyvtári kötésben kapják kézhez. A Könyvtárellátó előbbre kívánja vinni a központi címfelvételvezést és a könyvtáraknak könyvismertetésekkel, anno:ációval való ellátásának kérdését is. Legfőbb feladata, hogy biztosítsa a könyvtárak megfelelő ellátását a megfelelő új könyvekkel.

A Könyvtárellátó munkáját a Szovjetunió példája, a szovjet »kollektorok« tapasztalatai alapján kezdte megszervezni. Nemcsak technikai segítséget kíván nyújtani a könyvtárosoknak, hanem elősegíti a könyvtármunka elméleti és gyakorlati színvonalának emelését — segíti a könyvtárakat fontos feladataik megvalósításában.

A munka megszervezését a legnagyobb könyvtárak ellátásával kezdték meg. A Könyvtárellátó az üzemi könyvtárak közül egyelőre azokkal köt szerződést, ahol függetlenített, vagy félig függetlenített könyvtáros működik. Jelenleg több mint 200 könyvtárral kötötték szállítási szerződést, ezek között már ott találhatók a legfontosabb tudományos, üzemi és szakszervezeti könyvtárak. Ezenkívül központi ellátású könyvtárakat, így a népkönyvtárakat, a Fővárosi Szabó Ervin Könyvtárat, a fegyveres alakulatok könyvtárait stb. is ellátja. Az 1953-as év végére már valamennyi megyei, járási, nagy- és középüzemi könyvtár, a jelentős tudományos, iskolai és műszaki könyvtárak is bekapcsolódhatnak a szervezett könyvtárellátásba.

A Könyvtárellátó megalakulását a könyvtárosok nagy várakozással és örömmel fogadták. Sok könyvtáros, így a MAVAG, a Rákosi Művek, a Kőbányai Sörgyár könyvtárosa tanácsával, kritikájával máris elérte, hogy több apró hibát ki lehetett javítani. Különösen vonatkozik ez a javítás a szerződés egyes pontjaira és a szállítások meggyorsítására.

Akadnak olyan könyvtárosok, akik bizalmatlansággal fogadják a Könyvtárellátó munkáját. Attól félnek, hogy a Könyvtárellátó olyan könyveket szállít, amelyeket nem rendeltek és amelyekre a könyvtárosnak nincs oly nagy szüksége. A könyvtárosok egy része a Könyvtárellátó működésének

jelenlegi szakaszát olyan kísérletnek tekintette amelytől jobb, ha egyelőre távotartja magát — »majd meglátjuk, mi lesz belőle«. Annak ellenére, hogy fokozatosan vonják be a könyvtárakat a szervezett könyvellátásba és egyelőre csak a legnagyobb könyvtárakat keresték fel, közel 50 olyan könyvtár volt, ahol kijelentették, hogy egyelőre nem kívánnak a Könyvtárellátóval szerződést kötni. Ilyen volt többek között a Statisztikai Hivatal, a Csepel Autógyár, a MOM és a Kábelgyár könyvtára. Ezeknél a személyes meggyőzés sem használt. Az ilyen magatartás gátolja könyvtárügyünk fejlődését.

A Könyvtárellátó negyedéves könyvtárellátási szerződést köt a könyvtárakkal. Ebben a szerződésben vállalja a könyvtárak előzetes bibliográfiai és tartalmi tájékoztatását minden megjelenő könyvről, vállalja a megrendelt könyvek leszállítását, a szállítási költségeket. Amennyiben a könyvtár erre igényt tart, úgy 1953. január 1-től vállalja az új könyvek könyvtári kötését. Már most ellátja a könyvtárakat a szükséges adminisztrációs nyomtatványokkal.

A könyvtáraknak az a szerződési kötelezettsége, hogy előzetes tájékozódás alapján időben rendeljék meg azokat a könyveket, amelyekre szükségük lesz. Köteleességük, hogy a megrendelt könyveket átvegyék és hogy a könyvtárfejlesztési keret rendelkezésének megfelelően használják fel. A szerződés általában a könyvtárak fejlesztési keretének 60—70 százalékát köti le a könyvújdontságok beszerzésére. A fennmaradó összeggel a könyvtárak szabadon rendelkezhetnek. Túlzott rendelések esetén a Könyvtárellátó, figyelembe véve az üzem reális igényét, kénytelen lesz csökkenteni a tételt.

A Könyvtárellátó raktára a könyveket a nagyobb könyvtárak részére hetenként, középüzemek részére kéthetenként juttatja el. Könyvtári kötéssel látja el általában a 6 év terjedelemtől feletti kiadványokat. Kivételek az erős vászonkötésben megjelenő könyvek. A könyvtári kötések a szabvány előírás szerint erős kivitelben, könyvtári tasakkal és Cutter-számozással készülnek. Egyelőre csak az ideológiai, szépirodalmi, ifjúsági és ismeretterjesztő könyvek kerülnek könyvtári kötésben forgalomba, később térnek rá a szakkönyvek kötésére. A könyvtári kötések élettartama sokszorososa a kiadói kötéseknek.

A könyvtárak központi címfelvétel alapján kapják meg a katalógus-kartonokat 1953. január 1-től. Ezekből a könyvtárak annyi példányt rendelhetnek, amennyire katalógus rendszerük teljessége érdekében szükségük van.

Novemberben Budapesten a Sztálin-út 16. sz. alatt nyílik meg a könyvtárosok boltja. Ez a különleges könyvesbolt kizárólag a könyvtárosok rendelkezésére áll. Berendezésében, szakbesztásában, raktározási rendszerében, katalógus rendszerében igyekszik példát mutatni a boltot látogató könyvtárosoknak. A könyvesbolt anyaga magában foglalja majd a fesszabadulás óta napjainkig megjelent, könyvtári beszerzésre alkalmas, kapható művek egy-egy példányát. Itt válogathatják ki a könyvtárosok a könyvtár kiegészítéséhez szükséges könyveket. A bolt szakelőadója a könyvtár katalógusa vagy leltárnaplója alapján javaslatot is tesznek a könyvkészlet kiegészítésére.

A könyvtárosok boltja állandó tanácsadó szolgálatot épít ki és támogatást nyújt a könyvtárosoknak módszertani, technikai és bibliográfiai kérdésekben a *Széchenyi Könyvtár módszertani kabinetjének* segítségével. Tanácsot ad a könyvtárak helyes berendezésére is, rendelkezésükre bocsátja a könyvtári berendezési tárgyak műszaki rajzait és leírásait. A szovjet példa nyomán a könyvtárosokat időnként a legjobb előadók tájékoztatják az új könyvekről. A kiadóknak lehetőséget nyújt a könyvtáros bolt, hogy ezeken az előadásokon a szerkesztők, sőt az írók is a könyvtárosokkal megtárgyalják problémáikat. A boltban állandó kiállításokat rendeznek az aktuális politikai, irodalmi és termelési kérdésekről szóló könyvekből. A szakjegyzékeket, havi könyvjegyzékeket a könyvtárosok ebben a boltban szerezhetik be.

A Könyvtárellátó néhányhetes munkája során is sok nehézséggel találkozott. Meg kell említeni, hogy jelenleg még nem tudja a könyvtárakat megfelelően tájékoztatni a megfelelő könyvekről. Ennek fő oka az, hogy a kiadók által rendelkezésre bocsátott negyedéves tervek hiányosak. A negyedik negyedév első hónapjában máris sorra jelennek meg terven kívüli kiadványok. Ezekről a könyvtárosokat csak utólag értesíthetjük, így ezek a könyvek a könyvtárba is csak később kerülhetnek — ez akadályozza

a tervszerű munkát. Ezenkívül nagy problémát jelent a Könyvtárellátó adminisztrációjában is. Így pl. a Mezőgazdasági Kiadó október 15-ig, két hét alatt 6 olyan könyvet adott ki, amelyek a negyedéves tervben nem szerepeltek. Hiányosság még az is, hogy a Könyvtárellátó olyan könyvekről küld termékszetszerűleg előzetes ismertetőt, amelyeket még nem látott, így rászorul a kiadók tájékoztatására, amely nem mindig a könyv leglényegesebb, legjellemzőbb vonásait ismerteti. Pedig ennek alapján a könyvtáros maga dönti el, hogy szükség van-e a könyvre. Fontos, hogy a könyvkiadók segítségével mindkét hiányosság megszünjék.

A könyvtárosoknak is több támogatást kell adniok a Könyvtárellátó munkájához. A könyvtárosok maguk is nehéz helyzetbe hozták a Könyvtárellátót azzal — bár eleget idő állt rendelkezésükre — hogy igénylésüket elkésve, pontatlanul, vagy egyáltalán nem küldték be. Így több mint tíz olyan nagy könyvtár van, amely a szerződést megkötötte, de még nem közölte, hogy milyen könyvekre van szüksége. Így előfordulhat, hogy a már megjelent könyvek nem jutnak el olyan fontos üzembe, mint pl. a Debreceni Járóműjavító. A könyvtárak nagy része vonatottan küldte be rendelését, aminek következménye a vonatott könyvszállítás.

A Könyvtárellátó felelőse tekint a könyvtárosok munkájának megkönnyítését, a könyvtári munka megjavításának segítségét. Lehetővé kívánja tenni, hogy a könyvtárosok jó munkájukhoz minden támogatást megkapjanak. Mégcsak néhány heti tapasztalat áll a könyvtárellátók munkája mögött. Csak abban az esetben tudják munkájukat jól elvégezni, a könyvtárellátást az egész országban megszervezni, ha minden érdekelt szervezetről, elsősorban a könyvtárosoktól támogatást kapnak. A támogatás egyik formája a bíráló, ennek a bírálóknak azonban feltétlenül segítőnek kell lennie. Javaslatokat, tanácsokat várnak a könyvtárosoktól.

U. L.

A NÉMET KÖNYVMŰVÉSZETI KIALLITÁS

A Német Demokratikus Köztársaságnak a kultúrhet kapcsán megnyílt könyvművészeti kiállítás jelentős állomás a baráti nemzetek kultúrértékének kicserélése során. A Nemzeti Szalon termeiben elhelyezett tárlók alatt sorakoznak fel a német könyvművészet hat évszázadának becses könyvműveit.

A középkor kézzel írott és festett kódexei, a könyvnyomtatás feltalálásának korából származó pompás ösnyomtatványok, a reneszánsz, barokk, rokokó, empír kor könyvei mindannyi műérték, de ugyanakkor a társadalmi mozgalmak hű tükrözöl. Az 1534-beli Luther biblia betűtípusai, a reformáció kezdetén. Gutenberg és követői könyveinek pompázatoságával szemben már a nép széles rétegeire

számítanak azzal, hogy egyszerű vonalaikkal könnyebben olvashatók és így tartalmuk is könnyebben felfogható. A 18. és 19. század fordulóján készült polgári kiadványok külalakján már a francia forradalom hatása érezhető.

A felszabadulás után megjelent könyvek tanúsága szerint a demokratikus német könyvművészet két éltető forrásból táplálkozik. A haladó nemzeti hagyományok bőséges tárháza az egyik, a Szovjetunió szocialista-realista könyvművészete a másik.

A mai német könyvművészet az új német demokratikus irodalmat és kultúrát tükrözi, de ugyanakkor a marxizmus-leninizmus klasszikusait, a gazdag szovjet-irodalmat, főképpen Lenin, Sztálin és Gorkij írásait tökéletes, szép kiadásban hozza. A külföldi haladó irodalomnak, így elsősorban a népi demokráciák irodalmának utat mutató könyveit német fordításban láthatók a tárlókban.

T. A.

Neveli az ifjúságot, segíti az ipari dolgozók munkáját a Szabó Ervin Könyvtár Vágutcai fiókja

Mikszáth Kálmán azt írja emlékezéseiben egy regényről, hogy azt már nagyon későn vette kezébe. »*Óreg ja voltam már akkor, aki már nem nőhet másképp. Ha pályámon végig tekintek, úgy érzem, egészen másféle író lettem volna, ha olvasmányaim tökéletesen más sorrendben következtek volna.*«

A fiatal fák még hajlékonyak, az ifjú elmék könnyen alakíthatók. Ezt tartotta szem előtt a Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár vágutcai fiókja, amikor külön ifjúsági könyvtárat létesített. A könyvtár egyik dolgozója külön foglalkozik a fiatalokkal, a könyvtár leghálásabb olvasóközönségével. A legtöbben kész elhatározással lépnek a kölcsönzőasztal elé, de sokan nem tudják, mit olvassanak. A tájékozatlanok már az első könyvtári látogatáskor sokat tanulhatnak, először itt a könyvtárban, majd otthon, a hazavitt könyvből. A kisdiákok sorra elmondják, hogy milyen tanulmányi eredményt értek el, mi az érdeklődésük, milyen könyveket olvastak eddig, s milyen pályára szeretnének lépni. A könyvtáros előtt néhány pillanat alatt felvázolódik a gyermek iskolai munkája, hajlandósága, érdeklődése. Így aztán — ha nem is mindig biztosan — megítélheti, hogy milyen könyvről vágyik az elébe kerülő fiatal diák.

A környező iskolák fiataljai csoportos látogatás keretében tekintik meg a könyvtárat. A könyvtár vezetősége ilyenkor kiállítja azokat a könyveket, amelyeknek tárgykörét, történelmi világát éppen tanulják az iskolában, akár irodalomból, történelemből, földrajzból, vagy a természettudományok bármely ágából. Az első ilyen iskolalátogatás után 40 ifjú olvasóval gyarapodott a könyvtár.

A fiatalok hazafias nevelésére is gondot fordítanak. Ankétot rendeztek kizárólag fiatalok részére az egeri ünnepségek alkalmából. Megismertették a diákokkal elsősorban az *Egeri csillagok* olvastatásával Eger vár védőinek hősiességét, a végvári katonáinak hazaszeretétét, a hódító ellenség iránt érzett izzó gyűlöletüket.

A Fővárosi Szabó Ervin Könyvtárnak ez a vágutcai fiókja munkáját gyárak, üzemek, egy munkás lakónegyed életére terjeszti ki. Az olvasóknak 60 százaléka fiatal, többnyire diák, a fennmaradó 40 százaléknak több mint fele ipari dolgozó. A könyvtár célja, hogy a könyvek segítségével támogassa az ipari dolgozók munkáját, emelje a termelékenységet, javítsa a minőséget. Ezt a feladatot a műszaki könyvek népszerűsítésével kívánják meg-

oldani. Néhány hónappal ezelőtt ez még igen nehezen ment, szinte idegenkedtek az olvasók — még az ipari dolgozók is — a műszaki könyvektől. A könyvtár vezetősége úgy kezdte el a műszaki könyveket népszerűsítő munkáját, hogy azokat a kölcsönző helyiségekben külön kiállította. Most műszaki ankétokat rendeznek, ahová meghívják az ipari dolgozókat. Nem mulasztják el a könyvkölcsönzésnél a műszaki könyvek ajánlását, kinek-kinek a munkája, üzemi beosztása szerint.

Az angyalföldi bútorgyárban most vezették be a diszpécser-rendszert. A könyvtár vezetősége felfigyelt erre a jelentős eseményre. Összegyűjtötték a diszpécser-rendszerre vonatkozó irodalmat. Faipari vonatkozásban kevés ilyen könyvet találtak, de amit sikerült előteremteni más szakmákból, azt is eljuttatták könyvkiállítás formájában a bútorgyárba. Az egyik délután a könyvtár vezetősége előadást rendezett a diszpécser-rendszerrel a szakirodalom segítségével. A Szabó Ervin Könyvtár vágutcai fiókja patronálta korábban az angyalföldi bútorgyár üzemi könyvtárát. Sokat segítettek akkor a könyvtár munkáján, de most ezzel a szakkönyvkiállítással és az előadás megrendezésével jelentős támogatást nyújtottak a gyár dolgozóinak.

A Victor Hugo-utcában dolgozik egy kisebb létszámú vasipari üzem, ahol nincs üzemi könyvtár. Könyvvállomást létesítettek itt a dolgozók kérésére. Ebbe a kis üzembe kevés könyvet küldtek — 80—100 kötet műszaki és szakirodalmat — de az állományt gyakran cserélik. Így hívják fel a dolgozók figyelmét nemcsak a szórakoztató és tanító szépirodalomra, hanem a munkájukat elősegítő szakkönyvekre is.

Hosszú megfigyelés alapján az a vélemény alakult ki a könyvtár vezetőségében, hogy az olvasók egy része idegenkedik a katalógustól, nem szeret így könyvet kiválasztani. Ezért ajánló katalógust készítenek, egy látványos és színvonalas plakát formájában. Ez az ajánló plakát-katalógus egyben terv is az olvasó részére. Az elsőt most készítették el, még november 7-e előtt, ajánlják a Nagy Októberi Szocialista Forradalomra vonatkozó könyveket, kezdve szépirodalommal, bezárva komoly, politikai munkákkal. A második ajánló plakátot a Nagy Honvédő Háborúra vonatkozó irodalmi anyagból készítik el.

A kerületi Tanács támogatja fontos kultúrmunkájukat, de nagy segítséget is várnak a tanácstól. A könyvtár fejlődésének, a munka megerősítésének olyan akadályai

van, amelyen csak a tanács tud segíteni. Ez a súlyos akadály a teljesen rossz, könyvtár céljára nem alkalmas helyiség.

Az elmúlt rendszer a Fővárosi Könyvtár központját még elhelyezte egy eladósodott gróf luxuspalotájába, de a külső negyedekben, a munkások lakta vidéken mit sem törődött a könyvek méltó otthonával. A Vágutca 10—12. szám alatt lévő hatalmas épület valamikor iskolának épült, s a fődszint hatalmas helyiségébe zsúfolták össze a Fővárosi Könyvtár e fiókját. Egyetlen egy, körülbelül 30 méteres helyiségben a raktárt, az olvasótermet és a kölcsönző asztalokat. A könyvtár átagatottsága igen nagy. A terem befogadóképessége rendkívül kicsi. A terem egyik oldalán helyezték el az ifjúsági kölcsönzőt, középtűt az olvasótermet jelképező 4—5 asztalt, aztán a felnőttek kölcsönzőjét, majd hátul a raktárt. A könyvre váró gyereksereg zajong, a felnőtt olvasók is hosszú sorokban állnak a kölcsönzőasztal előtt, így az »olvasóterem« teljesen elveszíti komolyságát.

Az elmúlt rendszer ellensége volt a kulturális felemelkedésnek — különösen itt a XIII. kerületben — neki jó lehetett e helyiség. A művelődést irányító, képzetlen és sekevény műveltségű »kulturpolitikusok« ide félredobták a könyvtárat és semmit sem törődtek fejlesztésével.

A könyvtár ma, elsősorban itt a XIII. kerületben, az ipari dolgozók kerületében, a kultúra egyik erőssége. Ehhez a fontos feladathoz méltatlan a könyvtár mai helyisége. A kerületi tanácsnak sürgősen gondoskodnia kell a vágutcai könyvtár megfelelő otthonáról. A könyvtár vezetősége forgasmas helyre, a Lehel-térre vagy a Sztálin-hídhöz szeretné — természetesen megfelelő helyiségbe — költözni.

Az ifjúság nevelése, az ipari dolgozók munkájának megjavítása fontos feladata a könyvtárnak. Ezt a munkát — ma még méltatlan környezetben —, de jó felkészültséggel és lelkesedéssel végzik a könyvtár dolgozói.

DÖMÖTÖR LASZLÓ

A könyvkiállítások kérdéséhez

Uzemi és falusi könyvtárainknak éppúgy, mint tudományos könyvtárainknak fontos feladata a könyvkiállítások rendezése. A könyvkiállítások megismertetik az olvasót a könyvtár anyagával, s ami ennél is fontosabb: egy-egy jól és érdekesen összeállított kiállítás tanít, agítal a könyvekkel kifejezett mondanivaló mellett.

Jó könyvkiállítások rendezése — véleményem szerint — a könyvtári munka egyik leghasznosabb, legszebb, de egyben legnehezebb területe. Ez a feladat a könyvtáros-tól ideológiai képzettséget, tárgyi tudást, ötletet és ízlést egyaránt megkövetel. Nyilván ennek tudható be, hogy a könyvtáraink által rendezett könyvkiállítások általában nem elégítik ki a követelményeket: szürkék, sablonosak, nem eléggé lendületesek, nem eléggé meggyőzőek. Legtöbbjük olyan, hogy az olvasó csak futólag odapillant, s azután megy tovább. Nem egy könyvkiállítás objektívista is: a könyvek összefüggés és mondanivaló nélküli elhelyezése, ötletetlen, rendszertelen szétdobálása a jellemző. A hibában ludas a »Könyvbarát« is, amely szegényes és felületes könyvkiállítás-tervezeteket közölt mintául.

Mint mindent, a könyvkiállításokat is szívvél, lelkesedéssel kell csinálni. Ez alapvető. Alapvető, hogy a könyvtáros meg legyen győződve a kiállítás által kifejezendő mondanivaló igaz és helyes voltáról és arról, hogy amit csinál, fontos munka, része szocializmust építő munkánk egészé-

nek. A másik alapvető szempont: az olvasó szemével, gondolat- és képzeletvilágába beleélve kell megtervezni, megrendezni a kiállítást. El kell dönteni tudni, hogy mi érdeklí az olvasót, mi hat rá.

A kiállítások alapvető kérdése tehát ez: hogyan sikerül az esztétileg tiszta, pártos mondanivalót, a tartalmat érdekes, ötletes, lendületes formában kifejezni. A tartalom és a forma egysége itt is döntő, de mindig a kiállítás tartalmának kell meghatározni a kiállítás formáját. Ezen a téren kétféle hiba szokott előfordulni: a kiállítás mondanivalójának ötletelen kifejezése könyvekkel — itt a formai rész a silány. A másik fajta hiba: a formai rész túltengése, előtérbe tolokodása, a könyvek öncélú csoportosítása pl. a szín, a nagyság kedvéért, vagy a kiállítás díszítő motívumainak a túltengése, esetleg ízléstelen volta.

A kiállítások rendezésére sablont nem lehet és nem szabad adni. Szisztémát, módszerbeli segítséget azonban lehet és kell. De a módszerbeli tapasztalatok átvétele nem lehet mechanikus, inkább csak tanácsul, kiindulópontul szolgálhat.

Legutóbb a Néphadsereg Napjára rendeztünk kiállítást. Előbb papíron felvázoltuk a kiállítás szerkezetét. Megállapodtunk abban, hogy a Néphadsereg Napjára rendezendő kiállítás hat részre fog tagozódni: 1. *Hunyadi, végvári vitézek*, 2. *Rákóczi-szabadságharc*, 3. *1948—1849*, 4. *Tanácsköztársaság Vörös Hadserege*, 5. *Néphad-*

sereg, 6. Honvédeink példaképe a Szovjet Hadsereg. Tehát ez a kiállítás a történeti összefüggésben épült fel. (A kiállítási anyag összefüggésének egy másik formája az egyes kérdések logikai összefüggése. Pl. Sztálin-kiállítás részei lehetnek: *Sztálin, az elmélet továbbfejlesztője*, — *Sztálin, a Bolsevik Párt vezetője*, — *Sztálin, a béketábor vezetője* stb.) A kiállítás rendezésének következő lépése a könyv-anyag összeválogatása. Ajánlatos a szükségesnél nagyobb számú könyvet válogatni, mert a kiállítás rendezésénél sokszor egy-egy könyv is jó ötletet ad, s nagyobb a választék is, hiszen gyakran egy-egy könyv színe, formája, nagysága is eldöntheti, hogy a kiállítási vitrinbe bekerül-e. A további lépés a könyvek elrendezése, a kiállítás szerkezetének megteremtése tartalommal. Sok könyvtárban ezzel be is fejezik a kiállítás elkészítésének munkáját. Legfeljebb elhelyeznek még egy-két feliratot, jelszavat, kis dekorációt. Ez helytelen. A kiállítás »aprómunkája« még csak ezután kezdődik. Az aprómunkák közül legfontosabb a feliratok és a magyarító cédulácskák megszövegezése. Ne legyen sok a felirat és a magyarító cédula — a mérték a téren az legyen, hogy a feliratos cédulák feltárják a kiállítás mondanivalójának lényegét, rámutassanak a problémák összefüggésére és ismereteket közöljenek az olvasóval. Az alapvető az, hogy az olvasó a kiállítás mondanivalóját megértse, megismerje, s a kiállításon kilejeztetett mondanivaló helyes és igaz volta felől feltétlenül meggyőződjék. Nem szabad hosszú szövegű magyarizációkat készíteni a kiállított könyvekhez, — több, de rövidebb szövegű feliratot szívesebben elolvas a kiállítás átlagos látogatója. Hogy a feliratoknak ideológiailag helyeseknek, stílusosan tisztáknak kell lenniük, az természetes. A kiállításon belül egy-egy kisebb kérdésről (pl. a Néphadsereg-kiállítás alkalmával a Tanácsköztársaság Vörös Hadseregéről) helyes egy-egy összefoglaló magyarító táblácskát a kérdés középpontjában elhelyezni, a többi táblácska csak egészítse ki, bővítse az ismereteket. Fontos ezeken a magyarító feliratokon rámutatni arra, hogyan függ össze pl. egy történeti kérdés (teszem fel az 1848–49-es szabadságharc) a jelen problémájával (a szabadságharcok — napjaink igaz hazafiságával és béke-harcával). A magyarító feliratok tussal, gépirással, vagy gondos kézírással készítve is izlések, szépek lehetnek. A kiállítás hatásosabb, szemléletesebb lesz, ha egy-egy odaillő képzőművészeti alkotás reprodukcióját, vagy fényképet helyezünk el a könyvek mellett. Egy-egy — a kiállítás témakörébe vágó — vers, vagy versrészlet felhasználása is kívánatos. A könyveket is szét kell nyitni egy-egy érdekes és jellemző képnél, vagy résznél, a megfelelő szöveg-

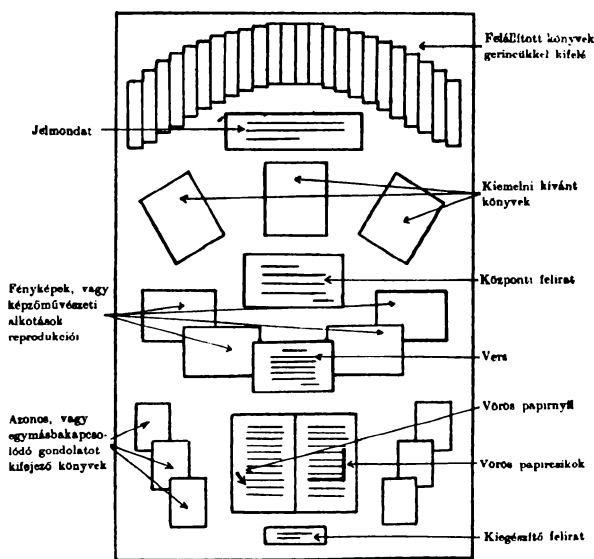
részt piros papírcsiból alkalmazott aláhúzással, vagy nyíllal ki lehet emelni. Sokszor egy-egy kis ötlet egyszerűen világgossá és elevenné tesz elvont és nehezebben érthető problémát is. Eljünk a technikai fogások rendelkezésre álló sokaságával

Még egy kiállítás-fajtaival szeretnék röviden foglalkozni: az új szerzemények kiállításával. Legtöbb könyvtárunkban az új könyvszerzeményeket egyszerűen kiteszik az üveg alá. Ez helytelen. A lényegesebb, érdekesebb könyvek mellé feltétlenül el kell helyezni 4–5 soros feliratot, amelyen felhívjuk az olvasó figyelmét a könyv jelentőségére, megmagyarázunk a kötet alapvető mondanivalóját és megismertetjük az olvasót a könyv szerzőjével.

Az Országgyűlési Könyvtárban most egy új kiállítás-formával kísérletezünk: hogy a kiállított könyveket előbbé, közvetlenebbé tegyük, szabadon helyezzük el ezeket: bárki telemelheti és olvashatja a kiállított köteteket. Első ízben a Néphadsereg Napja alkalmával rendezett kiállításon alkalmazzuk ezt a formát: teljes sikerrel. Sokan és figyelemesen lapozgatták a könyveket és a kiállítás négy napi tartama alatt egyetlen kötet, brosúra sem tűnt el.

A könyvek propagandája terén még eléggé kezdetleges módszerekkel dolgozunk. Hiszem, hogy ezt a munkát megjavítják a lendületes, érdekes, ötletes könyvkiállítások. Van ugyan egy közmondás: a jó bornak nem kell cégér — de úgy hiszem, ez hibás feltevés. E mondást a könyvekre vonatkoztatva is helyesbítenni kell, valahogy így: *a jó könyvnek jó cégér kell.*

B. SZILAGYI JÁNOS

*Könyvkiállítás vázlatá
jékvő elrendezésű vitrinben*

Az első Országos Könyvtáros Konferencia elé

Ötéves tervünk hatalmas perspektívát nyújt a könyvtárügy vonalán is. Míg öt éves tervünk első évében 2350 üzemi könyvtár működött 1 millió kötettel, addig a terv utolsó évében 3400 üzemi könyvtár 3 millió könyvvel szolgálja a dolgozókat; a népkönyvtárak számát pedig a terv utolsó évében 4500-ra emeljük, 2,300.000 kötet könyvvel.

E hatalmas fejlődésnek azonban fontos feltételei vannak. A könyvgyűjtés és a mechanikus kölcsönzés munkáját fel kell váltania a színvonalas könyvtármunkának, amely megköveteli a jobb, általánosanabb felkészültséget minden területen.

A magyar könyvtárügy további fejlődésének irányáról és feladatairól fog tanácskozni az *Első Országos Könyvtáros Konferencia*. A konferencia célja megtárgyalni és megvitatni a magyar könyvtárügy eddigi munkáját és feladatait, továbbá felhívni a figyelmet a könyvtárak jelentőségére.

A konferencia ez év november 28-án és 29-én — az Országos Széchényi Könyvtár 150 éves fennállásának jubileumi ünnepségeivel egyidőben — tartja megbeszéléseit a Magyar Tudományos Akadémia dísztermében. A konferencián falusi, járási, megyei és tudományos könyvtárak mintegy 200 legjobb dolgozója vesz részt.

A kétnapos konferencia napirendje a következő:

Beszámoló a magyar könyvtárügy fejlődéséről, jelenlegi helyzetéről és feladatairól. Előadó: Varjas Béla, az Országos Széchényi Könyvtár vezetője.

Előadások:

Az olvasókkal való foglalkozás és könyvpropaganda módszerei. Előadó: Sallai István, a módszertani osztály vezetője.

Az ajánló bibliográfiai munka helyzete és feladatai, különös tekintettel a tömegkönyvtárak igényeire. Előadó: Rácz Aranka, a módszertani osztály munkatársa.

Katalógus szerkesztése, különös tekintettel az olvasói katalógusokra. Előadó: Goriup Alice, a Széchényi Könyvtár katalógus osztályának vezetője.

A könyvtárosképzés helyzete és feladatai. Előadó: Haraszi Gyula, a Közgazdasági Egyetem Könyvtárának vezetője.

A konferencia a magyar könyvtárosok első alkalma, hogy felfárják problémáikat, az első alkalma a szovjet gyakorlatból bőségesen kínáló szocialista módszerek megvitatásának és gyakorlatba vételének. A konferencia rá fog világítani az egyes könyvtár típusok eddig elért eredményeire, de a hibákat is részletesen elemzi, hogy a jövő feladatait meghatározhassa.

A konferencia határozatai felé érdeklődéssel fordul az ország összes könyvtárosa, a falusi könyvtárosoktól, az üzemi könyvtárosokon keresztül a tudományos könyvtárakig.

A szocializmus útján haladó országunk egyre nagyobb követelményekkel áll elő a dolgozók kulturális fejlődése vonalán és az Első Országos Könyvtárosi Konferencia segítséget kell, hogy adjon a könyvtárosoknak, hogy újabb győzelmeket arassanak a dolgozók szocialista kultúrájáért vívott harcban.

P. J.

Az egyéni foglalkozás üzemi könyvtáraink munkájában

Üzemi könyvtáraink célja: eljuttatni a könyvet, a műveltség forrását a munkahelyre. Elvinni Tolsztojt és Mikszáthot, Puskind és Petőfit, Gorkijt és Illyést, a múlt s mai irodalmunk minden remekét az esztergapadok, Martin kemencék, vasolvasztók, marógépek és hengerdek, tervirodák és tervezőirodák munkásaihoz és mérnökeihez, hogy segítsük termelő munkájukat, megvilágosítsuk előttük a jövődönhöz vezető utat és műveltségük elmélyítésével jobb és igazabb embereké neveljük őket. Ezt a munkát, az olvasó emberrel való egyéni foglalkozás nem kis kérdéseit kutatjuk két üzemi könyvtárunk munkájában, a csepeli Rákosi Mátyás Műveknél és az angyalföldi Láng Gépgyárban.

48 ezer szépirodalmi és tudományos mű,

több, mint hatezer olvasó, ezek közt több, mint ötezer állandó olvasó, öt könyvtáros, egy központi és 34 műhelykönyvtár: ez a rövid keresztmetszete egyik legnagyobb nehézipari üzemünk könyvtármunkájának. Az RM üzemi könyvtára egyre jobb munkát végez. A gyár főbejáratától háromszáz méterre fekszik, a Rákóczi-út 89. szám alatt, két helyiségben dolgozik, külön olvasóterme van s vannak biztató eredményei, melyek amellet szólnak, hogy a jó könyv, az igazi irodalom, a szocialista művészet embert és jellemet formáló hatalma itt is segítette az üzem tervének teljesítését és több gyárrészlegben a túlteljesítését. Attól az eszményi állapottól, hogy a könyvtárosok minden olvasót személy szerint ismerjenek életének kis és nagy kérdéseivel

együtt: mindettől még ez a jó üzemi könyvtár is messze van. Nagy Andor, a könyvtár vezetőjének helyettese naponta jár végig egy vagy két üzemmészét, beszélget olvasókkal és a műhelykönyvtár vezetőjével, de minden olvasót közelről és mélyebben nem ismer. Ezt természetesen ilyen hatalmas üzemben, az üzemi könyvtár öt könyvtárosa mellett senki sem kívánja. De azt már kijavítandó hibának tartjuk, hogy az üzemi könyvtár készenléti munkaterve, amelyet nagyon helyesen a legjobb olvasókkal együtt külön értekezleten fogtak megvitálni, egyetlen szóval sem emlékezik meg az egyéni foglalkozások, egyéni beszélgetések szaporításáról és elmélyítéséről. A munkaterv elmondja, hogy az üzemi kiskönyvtárak számát negyvenre emelik, az öt éves terv végére a gyár dolgozóinak ötven százalékát beszervezik az állandó olvasók közé, további húsz műhelykönyvtáros megy könyvtárosiskolára, tizennyolc gyáregységben a műhelykönyvtáros mellé könyvtárfelelőst állítanak, de nem gondoskodnak a tervben a meglévő olvasók nevelésének egyik fontos eszközéről: az egyéni foglalkozásokról, beszélgetésekről.

Több mint hatezer olvasóval egyénileg foglalkozni még nem lehet, de lehet behatóan foglalkozni legalább az élenjáró munkásokkal, sztahanovistákkal és kiváló mérnökökkel, akiknek további segítséget kell adni munkájukhoz a könyvekkel. Hogy milyen jó eredményt lehet elérni egyéni beszélgetések nyomán: erre Sándor Lajos huszonhárom esztendőes volt vasesztergályos a példa. Sándorral többször beszélgettek a könyvtárosok. A Pedagógiai Főiskolára jár, magyarszakos tanárnak készül és 1951. augusztus 28-ika óta negyvenhat könyvet olvasott, a többi közt a *Kommunista Kiáltványt*, Lenin: *Mi a teendő?* című tanulmányát, a *Magyar népmeséket*, Móricz: *»Légy jó mindhalálig«* című könyvét, az *Új Zrínyiást*, a *Szelistyei asszonyokat*, a *Don Quijoté-t*, Illés: *Honfoglalás-át*, Sophoklesz drámáit és legutóbb Shakespeare drámáit kérte ki, de pillanatnyilag nem kaphatta meg, mert Shakespeare nagyon kelendő Csepelen.

Az RM Művek üzemi könyvtárának jó munkáját, sikereit azzal tehetjük teljessé, ha elmélyítjük, tovább fokozzuk az egyéni beszélgetéseket és egy-őre legalább a kiváló munkásokkal és mérnökökkel foglalkoznak időt nem kímélve a könyvtárosok.

A vacúti Láng Gépgyár könyvtára — hogy erről is előjáróban rövid keresztmet-szetet adjunk — az üzemtől néhány száz méterre, a Rozsnyai-úton fekszik, 9 műhelykönyvtárral rendelkezik, 3111 kötete és közel kilencszáz olvasója van és egy könyvtárosa, olvasószbója nincs. Mégis: a mai állapot már nagy lépés előre. Ez az üzemi

könyvtár a múltban rossz munkát végzett, a könyvek még leltározva sem voltak, csáki szalmája volt az irodalom. Hiris Józsefné, az új könyvtáros meséli (ez év derekán vette át a könyvtár vezetését), hogy munkabálpése után tudta meg, hogy a három meglévő műhelykönyvtár mellett további két műhelykönyvtár is van, a pénzügyi osztályon és a nagyesztergaműhelyben, de ezeknek se gazdája, se kulcsa, se leltár róluk. Az egyik műhelykönyvtáros katonának vonult be és a kulcsokat nem adta le, a másik műhelykönyvtárban elvesztett a kulcs s a könyvekkel senki sem törődött. Hirisné öt-hónapos könyvtáros iskolát végzett, nekifogott a hibák helyrehozásának és figyelemreméltó eredményeket ért el. Elkészült a leltározás, három műhelykönyvtár mellett további hatot szervezett meg, emelte az olvasók számát s azokat a gyárreszlegekben, ahol nincs műhelykönyvtár, guru-ő könyvtárt rendszeresített, amely a dolgozók munkapadjáig viszi el a legújabb könyveket. Az egyéni foglalkozás ügye a Láng Gépgyár könyvtármunkájában még nem közelíti meg az RM Művek eredményeit sem, de megindult és biztatóan fejlődik. Hirisné nem ismerte a Láng-gyár dolgozóit, mert más üzemből került ide, ezért az első időkből először tájékozódott, igyekezett a munkásokat megismerni. Mindennap lejár az üzembe, beszélget a dolgozókkal és minden igyekezetével szeretne közelebb kerülni hozzájuk. Ez egyik napról a másikra nem megy, de már megindult és az egyéni beszélgetéseknek szemmelátható eredményei vannak. Pub Ferenc géplakatos, a nagyszerde párttitkára például lebecsülte a magyar irodalmat. Nem értette meg, hogy a szovjet irodalmat szeretni és a sajátos magyar kérdéseket feltáró szépróprát kedvelni: egyazon érem két oldala. Csak szovjet könyveket kért és az új magyar irodalmat lesajnálta, lebecsülte. Hirisné egy mai magyar regény tárgyát mesélte el neki. Pub kikérte a könyvet és belátta, hogy azért becsülte le saját irodalmunkat, mert nem ismerte.

A Láng Gépgyár könyvtármunkája fejlődik, javul. A további jó munka az egyéni foglalkozások kiszélesítésétől függ. A munkatervben erre az évre csak egyetlen könyvankétot állítottak be. Ez hiba volt. A könyvankét hatásos módszere az új könyvek népszerűsítésének. A könyvtármunka másik hiányosságán, hogy nincs csöndes olvasóterme, mert a könyvkiadás és az olvasás ugyanazon helyiségben történik, segíteni kell. Reméljük, hogy a gyárvezetőség megvalósítja azt a felmerült tervet, hogy a Rozsnyai-út 3. számú kultúrházat kiszélesíti és ebben az esetben a sakk-kör helyiségét a könyvtár kapja meg. Ebben a helyiségben szeretnék berendezni az olvasótermet.

R. P.

IRODALMI TÁJÉKOZTATÓ

Lukács—Mérei—Spira:

KOSSUTH LAJOS

Rövid életrajz

Művelt Nép Könyvkiadó

Könyvkiadásunk több érdekes Kossuth-könyv (Kossuthról szóló íráások és Kossuth írásai) megjelentetésével ünnepelte kora legnagyobb magyar politikusának 150. születési évfordulóját. Sajátos helyet foglal el ezen könyvek között Kossuth Lajos rövid életrajza. E munkának — amely három történésziünk közös alkotása — hézagpótló szerepe van. Epp itt volt az ideje, hogy szabadságharcunk szervezőjéről és irányítójáról megfelelő életrajz álljon a tanulóifjúság és minden érdeklődő olvasó rendelkezésére. A könyv hát megszületett! Őt részben tárgyalja Kossuth életét, politikai pályafutásának kezdetétől haláláig.

A nem történész olvasónak, akinél még a régi rendszer iskolái vigyázták, hogy történelmünk egyes korszakának halására ne hogy túl magasra csapjon a honfiúi lelkesezés lángja, különösen sok újat mond a könyv első és utolsó két része: Kossuth útnakindulásáról és külföldön töltött több évtized munkájáról. Spira például Kossuth hatását elemezve a szabadságharc utáni időszak politikájának alakulására bebizonyítja, hogy Kossuth harca nélkül még a kiegyezés sovány nyugópontja sem következett volna el, a bosszúsomjas Habsburg-ház nem Deáktól, hanem Kossuthtól való félelmében boosájtkozott a »kiegyezés« alkujába. Akiknek Kossuthot és Széchenyit mint azonos jelentőségű politikust tanították annak idején, akik között »csak az volt a különbség«, hogy Kossuth »előbb akarta szabaddá, és aztán gazdaggá tenni az országot, Széchenyi pedig jórútvá...« — azok megtudják ebből a könyvből, hogy mi volt a történelmi igazság. A Habsburg-barát főnemesiség igazi szerepe, Görgey valódi arcának megrajzolása — mind olyan része ennek a könyvnek, amely a széles olvasótábor számára bizonyos fokig új, mert a polgári történetírás és a régi iskolapolitika ezeket a kérdéseket homályban hagyta, vagy durván eltorzította. Vonalkozik ez Kossuth emigrációs tevékenységének értékelésére is. A múltban közhiedelemmé engedtek válni, hogy Nyugaton Kossuth nagy barátokat szerzett vezető államférfiak között a magyar szabadságharc ügyének. Angliában és az Egyesült Államokban a nép százezer-szám sietett Kossuth üdvözlésére, de a

rabszolगतartók pártján álló szenátus fogadni is alig akarta washingtoni útján, az angol diplomaták rútl becsapták Kossuthot már akkor, mikor Törökországban élt. »Irataim« című munkájában idézi Kossuth egyik angol lap cikkét, amely akkor látott napvilágot, amikor elhagyva Angliát, Olaszországba költözött.

»Alig van az angol kormánynak oly szakosztálya, mely a magyar szabadság ellen működésbe nem tétetett volna...« Ez volt az igazság!

1882-ben ezt írja Kossuth az »Irataim« harmadik kötetének előszavában:

»... Azí irta egy jó barátom Irataim két első köteté felől, hogy a mai Magyarország nem ért meg engemet.

Es igazá lehet. Hiszen én sem értem a mai Magyarországot.

De a sors kereke forgandó. Még jöhet idő, amikor megért. S ha jó, lesznek fiaí, kik a most megtagadott irányhoz visszatérve, oly önzetlen hűséggel, de nagyobb tehetséggel és több szerencsével szolgálnák a magyar hazát, mint én igyekeztem szolgálni.«

A sors kereke fordult. Eljött az az idő, amelynek fiaí minden kornál jobban megértik Kossuthot és tőle tanulják a haza iránti önzetlen hűséget és életéből erőt merítenek az annakidején »megtagadott irányzat« továbbvitelére, a boldog Magyarország felépítésére. Lukács—Mérei—Spira könyve jól szolgálja népünk nevelésének feladatát.

Szűcs Andor

T. Szerémi Borbála:

SCHÖNHERZ ZOLTAN

Ifjúsági Könyvkiadó

T. Szerémi Borbála »Schönherz Zoltán« című könyvében jól oldja meg a feladatot: a magyar munkásmozgalom egyik legnagyobb mártírját példaként állítja oda az új harcosok elé, mint egyikét azoknak a hősöknek, akiknek önfeláldozó küzdelem hozzásegített ahhoz, hogy rátérhessünk a jobb jövő felé vezető útra.

Schönherz Zoltán 1905-ben született Kassán. Már fiatal diák korában részt vett az ifjúmunkás mozgalomban és egyetemi éveí során aktív harcosá volt a kommunista pártnak. Elektromérnök lett, de nem tudott elhelyezkedni és mint villanszerelő kereste kenyerét. Vezető szerepet játszott a kassai munkásmozgalomban, majd a párt a Szov-

jetunióba küldötte. 1941 elején Rákosi elvtárs bölcs útmutatásaival, új feladatokkal megbízva Magyarországra jött.

A következő időkben hatalmas új feladatok vártak a magyar kommunista mozgalomra. A politikai fejlődés történelmi feladat elé állította a magyar népet és annak hivatott vezetőjét a KMP-t és a párt kihasználta ezt a történelmi alkalmat, amelyben a munkásság vezetése alatt az egész dolgozó népet egyesítheti a független, szabad, demokratikus Magyarország megteremtésére. Schönherz Zoltán vezetésével az illegális párt komoly eredményeket ért el, politikai tényező lett s a Horthy rendőrségen dűhtől és félelemtől remegve olvasták az illegális Szabad Nép első számában Schönherz Zoltán »*Szabad nép szabad országban*« című vezércikkét. Amikor az ellenség fokozott támadást kezdett a párt ellen, a Szabad Nép így írt: »*A mai idők hősokeket kívánnak és a kommunista párt hősokekkel fog példát adni népének és osztályának a helyzetállásban és harcban.*« Schönherz Zoltán egyike volt a legnagyobb hősokeknek, akiket a párt adott ebben az időben. A Margit körút és Andrassy laktanya pribékjeinek szörnyű kínzásai egy pillanatra sem törték meg, hiánytalanul megőrizte a reábizott párttitkot, a börtönben példát mutatott a többi letartóztatott kommunistának, a fasiszta vérbíráknak bátran szemébe mondta az igazságot — amelyet élete utolsó pillanatában, a vesztőhelyen is hangos hanggal hirdetett.

Pártunk második kongresszusán célul tűzte ki irodalmunknak a haladó hősi hagyományos ápolását. Schönherz Zoltán életéről szóló könyv is ezt a célkitűzést szolgálja.

Andor Leon

Illyés Gyula:

OZORAI PÉLDA

Szépirodalmi Könyvkiadó

A messzirevilágító ozorai példa: a negyvennyolcas honvédsereg mellé álló szegényparasztság példamutatása. *Illyés Gyula* színműve azt mutatja, hogyan bontakoznak ki az öntudatlan, a hazáról eddig csak szónoklatot ismerő nép lelkében az újfajta, az igaz hazafiság erői. S hogy érlel szinte nyomban tettet a föleszmélés. *Csapó Vilmos* nemzetőr-őrnagy kisdéd serege csak a parasztok segítségével tudja föltartani az ellenséget, bevárni *Perczel* Móric hadait. Hősökké emelkednek az ozorai szüretelők s megértik *Börcsök* Józsefnek, ennek a náluk mélyebbre tekintő s erősebb indulatú juhászlegénynek az igazságát.

A dráma föltárja a negyvennyolcas for-

radalom nagy belső ellentmondásait; érzeteli a forradalom jövődő tragikumát. Nemcsak *Görgy* és *Percel* közismert történelmi ellentétéről, nemcsak a népből az urak felé húzódó talpnyalók s az igazságra éhes szegény parasztok ellentétéről szól, hanem — bár kimondatlanul — a negyvennyolcas forradalom legnagyobb gyöngéjéről: az erős és forradalmi polgárság hiányáról. *Lénárt* nemzetőr-főhadnagy, a szekszárdi kékkfistógyáros képviselne a polgárságot, de ez az ember minden inkább, csak nem forradalmár.

Illyés a nagy történelmi folyamat mellett — s vele szoros összefüggésben — egy másik érzelmi fölbuzdulást is megír: *Börcsök* és *Rozika* szerelmének ébredését. Alig találkoztunk még magyar színpadon a szerelemnek ilyen mélységesen tisztá ábrázolásával. Összinte, tehát a lényegét sem kerülő s mégis néma és szemérmes szerelmespár ez: egy hatalmas és egészséges érzelmvilág.

A dráma eszmei igazságát teljességében érvényrejuttatja *Illyés* Gyula költői nyelvének remek magyarsága. Ez a nyelv — tömörségét s képszerűségét tekintve — önmagában is drámai. Tanítani lehetne s kellene belőle a jó magyar stílust.

Sebestyén György

Veres Péter:

HÁROM NEMZEDÉK. II. SZEGÉNYEK SZERELME

Szépirodalmi Könyvkiadó

Balogh Jani erős indulattal berántotta maga után Szomorú Szabó gazduram ajtaját. Ezzel véget ért a »Szolgaság«, *Veres Péter* regényének első kötete.

De ettől a csattanástól még a kapuféléfák is alig rázkódtak meg, nemhogy összedült volna ez a szegényeket szorongató, nyomorító, a szegényeket szívük szerint még szeretni se hagyó kutya világ.

A második kötet már elvisz az összeomlás küszöbére, a proletárforradalom kapujába, 1919. februárjáig. Jani is megkóstolja az irgalmatlan elnyomó hatalom elleni nyílt tömegharc erejét Pesten, de az igazi még hátra van. Ki is mondja az író *Kis Gabri* szavával: »*nem lehet ennél a Károlyi-rendszernél megállni, így volt ez Oroszországban is... aztán jött Lenin és leseperték az asztalt.*«

S nemcsak *Kis Gabri* szavával mondja ki ezt *Veres Péter*, hanem az egész regény minden sorával hirdeti a népet a maga hasznáért háborúba hurcoló, rakásra gyilkoltató, kedveseitől évekre, vagy mind-

örökre elszakasztó kegyetlen és buta úri rendszer megbocsáthatatlan bűneit, halálós ítéletét.

Balogh Jani félig gyerekeMBER még induláskor, az 1910-es évek elején. Varga Julcsi meg egész gyerek, most lányosodik, azaz kezd nyugulni, gömbölyödni lassanként. Olyan szemérmesek, olyan tartózkodók, bájosak, kedvesek, hogy lehetetlen megállni meghatódás nélkül. Szívünkig hatol egy-egy szavuk, mozdulatuk. »Szegények szerelme.« Így még a szerelem szépségéről nemigen írt magyarul senki.

De ez a szerelem, éppen mert szegényké, mégsem töltheti be mindenestől a regényt, mint a polgári irodalom annyi művét az ennél százsorta közönségesebb szerelmek. Ez a szerelem, éppen, mert szívbeli, igaz, egész életet adó és kapó — elválaszthatatlan a mindennapoktól, a gyepori nincstelenek gondjaitól, reményeitől s az egész letiport nép harcaitól a kenyéért, egy kicsivel könnyebb életért, s végül: a teljes szabadulásért.

Hisz alig kezdj érteni egymást a két fiatal lélek, Janit már öltöztetik be, majd küldik a frontra. Még szinte csak a szemükkel, mosolyukkal kötődtek egymáshoz, még az első csók ízét sem érezték — s már a hűséget tanulják, egymástól távol. Leveleken, s ritka találkozásokon át érik és erősödik bennük a holtig együvé tartozás tudata, miközben egyiket a nehéz nyomorúság kerülgeti, a másikat meg a halál. S még a háborúnak vége nem lesz, nem is várhatnak jobbat, vagy mást.

Julcsi ezt csak úgy tudja, de Janiban már az indulatok is ébrednek, azok ellen, akik a szegények minden bajának okai. A háború nagy iskola: most nyílik csak fel egyre jobban neki is a szeme, milliókéval együtt. S mire 1918-ban recsegniropogni kezd a szörnyű gépezet, már tudja, hol a helye: Lehoczki elvtársék mellett, a pesti munkások oldalán.

A regény utolsó fejezete: a két fiatal lakodalmi Szerdahelyen. Befejezés és kezdet. Rikató nagy öröm, annyi annyi baj után, s egy pillanatra mindenről megfeledkezés. De kezdete is az újabb küzdelmeknek a jobb jövőért.

De erről már majd a regény következő kötete szól.

Nagyon szép és igaz könyv a »Szegények szerelme«, nem is lehet ezt így, néhány szóban elmondani. Veres Péter tehetsége most forr ki teljesen, ezekben az években. Ugy ír a multról, ahogy csak ma írhat végre igazán, a mi korunk tisztuló levegőjében. S művével ő is segít most épülő világunkat még szebbé, emberibbé tenni.

Varga Domokos

Fábián Zoltán:

UTAK

Szépirodalmi Könyvkiadó

A könyv címe nemcsak az egyik hosszabb elbeszélésre, hanem a fiatal író útkeresésére is utal. Valóban, ezekben az írásokban megtalálhatjuk azokat a hibákat, ingadozásokat, amelyek általában jellemzőek fiatal íróinkra. Egyes alakok vázlatos ábrázolása, a sokszor teljesen ismeretlen tájszavak indokolatlan használata, lényegtelen mozzanatok túlságos részletezése még sokszor zavaró — mindez azonban eltölpül a mű erényei mellett.

A történetek időrendben való csoportosítása elvezeti az olvasót az átkos Horthy-korszak megrázó pillanatképeitől felszabadult életünk újító Kossuba Bálintjáig. A közbeeső állomást, a tévelygést ábrázolja az »Utak« c. elbeszélés. Ebben a kollektívától elszakadt, a saját téves elképzeléseitől elvakult ember vergődését ábrázolja az író. A főhős, Gáti József végül megtalálja az egyedül lehetséges megoldást, hogy megszabaduljon az ellenség karmaiból, de az olvasó érzi, a nehéz visszatérést megkönnyíti majd pártunk és dolgozó népünk segítő keze.

Legnagyobb értéke Fábián Zoltán kötetének a dicséretes és nem eredménytelen kísérlet, hogy hétköznapijaink apró eseményeit ragadja meg és így ábrázolja a kialakuló, fejlődő embert. A »Szép élet« és a »Guba Máté meg a disznóölés« kiemelkedő darabjai a kötetnek. Az első elevenességével, újszerű témaválasztásával ragad meg (még a túlságos egyszerűsítés ellenére is), a másik friss humorával tűnik ki a gyűjteményből.

Rónaszegi Miklós

Dobozy Imre:

A SZENT KÚT

Művelt Nép Könyvkiadó

Csalicska Abrahám bodokházi plébánosról, a »szent« kút gazdájáról szól ez a satirikus történet. A plébániát Csalicska tiszteendő úr kormányozza és ő árulja a szent kút vizét is hívei számára. A bevétel búsás forintokat hoz a konyhára, ám egy reggel kellemetlen meglepetésre ébred a plébános, a káplán és baráti köre, a harangozó meg a kulák. A kút, amely kétszáz esztendő óta táplálta »osodatevő« vizével a különböző rendbéli barátokat, papokat — elapad. Először megretten a plébános. Ha nincs víz, elmarad a zárándokok hasznóhajtó látogatása, megcsappan a jövedelem, összeomlik a plébánia jól

megalapozott költségvetése. Az ijedtség azonban rövid ideig tart. Csaliczka Abraham nem az a férfiú, aki meghátrál a nehézségek előtt. Erőszakos, szívós jellem ő, nem ismer lehetetlent, különösen, ha pénzről van szó. Merész tervet dolgoz ki. A harangozó, a kulák és a tedd ide-tedd oda káplán segítségével pumpát szereltet a kútba. Még a szent vizet is elővarázsolja a közeli Gaja-folyóból. Igaz, hogy a víz poshadt és ihatatlan, de mivel más nincs, ez is megfelel. Lajttal hordatja a vizet éjszaka a kútba, hogy másnap reggel, mikor megérkeznek a zarándokok, már működhessen a csodatévő kút. A zarándokok ájtatos serege iszik is a kút vizéből, de olyan hascsikarást kapnak valamennyien, hogy futva menekülnek a kút környékéről. Maga Csaliczka plébános úr is sebes vágatással menekül a kegyhelyről. A bodokházi kegyhely ügyének és a plébánia búsas jövődelmének egyszer és mindenkorra befellegzett.

Eddig tart a történet. Az író megtörtént esetet mond el ebben a könyvben. Izes nyelven, finom humorral mesél. Csaliczka plébános pénzsóvár, törtető, a pénzért, vagyonért semilyen eszköztől vissza nem riadó alakját és társait elevenen, élethűen állítja elének.

Szatira ez az írás. Ertékes és hasznos, szórakoztató olvasmány.

Joós Iure

Varga Domokos:

MEGÚJHODÓ MAGYAR TAJAK

Népszava Könyvkiadó

Varga Domokos pompás könyvecskéje *Írái számadás* arról a természetalakító, tájformáló munkáról, amely hazánkban folyik. Nehéz lenne meghatározni műfaját. Jóízű, költői nyelven ismerteti a kopárrá szikkadt, fátlanná kopaszodott tájak történetét s mai szocialista munkánkat beléhelyezi a természet alakulásának nagy történelmi folytonosságába. Epp ezért tud hatni. S így — a történelem távlatából s emberi érzéseken keresztül tekintve, — egyszeribe átllekesülnek a puszta számadatok; a szocialista tervezés egész hatalma megnyilvánul. Azaz: a teremtő emberi erő hatalma.

A könyv azonban nemcsak szép tájfestésével, érzelmetli ábrázolásmódjával ragad meg. Főérdeme szemléletének, hogy mindennek középpontjába a dolgozó embert állítja. Ha a múlt bűneiről, rossz gazdálkodásáról, nagy belső renyhességéről szól: azt mutatja, milyen szerencsétlen helyzetbe sodorja a dolgozó népet ez a fajtája a természetátalakításnak (vagy át-

nemalakításnak). S ha mostani műveinkről ad számot, vele kell örülnünk, hogy mennyire megszépíti ez a roppant munka egész életünket. Az ember: az a legfontosabb.

Nagyon tanulságos Varga Domokos könyvecskéjének *formáját* vizsgálgatni. Ez lenne a jó előadásmód az ismeretterjesztő szakirodalom sok más területén is. Nincs itt egyetlen unalmas, »száraz« oldal, a fejezetek szinte félelnek egymásnak: belső ritmusa van az elbeszélésnek. Sodra, ami elragadja az olvasót: a tudásanyag megismerését érzelmi tényezők segítik. S éppen az a jó, hogy a tartalom és forma között sosincs ellentmondás; az író nem komázik olvasójával, hanem mesél neki, de úgy, hogy rá kell figyelni, vele kell érezni.

Az újfajta, a szocialista magyarság, a proletár hazafiság nagyszerű érzése sugárzik ebből a könyvből. Nemcsak a terv végrehajtására lelkesít, nemcsak életünk szép távlatait világítja meg, hanem megerősíti bennünk a haza szeretetét is.

Romantikus írás Varga Domokos könyve. De ez a romantika a szabad magyar élet igazságának szilárd alapjára épült.

S. Gy.

Gellért Oszkár:

ÖTVEN ÉV VERSEIBŐL

Szépirodalmi Könyvkiadó

Gellért Oszkár költészete rendkívül érdekes utat futott meg 1902-től 1952-ig. E könyv 50 év termésének egyhatodát adja. Gellért előszavában három csoportra osztja 15 verskötetét, s ez a tagolás a költő fejlődésének három, egymástól merőben különböző és mégis összefüggő szakaszait mutatja. Az első öt kötet (1902—1921), itt a költő még »önmaga hőse«, aki az életbe a halállal indul, s rajta ragad még bizonyos szónokiasság, bravúros verselés fitogtatása és point-re hegyezés. A forradalmi láva felbugyborékol benne, de kitörni még nem tud. A második öt kötet (1923—1933) hintázó palló, a tíz év a múlt és a jövő között. Ez a második öt kötet az útkereszteződés, a fordulópont. A kereszteződésnél száz út szikrázik előtte; a művészi kifejezés is százfélékép szikrázik, de ő már arra fordult, amerre ezután haladni fog, ha nyugtalan tekintete még szerte bolyong is a tájon.

A harmadik öt kötet (1946—1952), hol az ifjan öreg, halált néző Gellért, most öregen ifjú erőre kap, az élet, az új élet jegyében. Ha eddig témái voltak: a halál, családi kör, hírnév, ködös jövő, utált háború, ellentant ifjútság felé esengés, társtalanság; most egyetlen, de száz változatú témája lesz a párt, s akiken nyugszik: Lenin, Sztálin, Rákosi és az optimista alkotó jövő. A költő a közélet pereméről, ahol eddig nyugtalanzkodott, a közélet kellős közepébe lép,

s ettől a lépéstől költészete a fehér izzásig forróodik. »*tikkadt melankóliája kivirul*«, s felharsan intése: »*fordítsd fátylódát égnek*«, mert »*reád egy új fészekrakás boldog munkája vár*«. A politikai valóság benyomul a költőiségbe, amiből a költőiség valósággá jelenül s a valóság költőivé szírványosodik. »*A világszabadság áldott iskolája*« felé lépegett a költő, »*elmúlik az aszály, s a dal újra a magasba száll*«. A magánosság e diszharmonia után a közösség harmóniájába olvad költészete. Most már ő is hiszi és vallja, hogy a népek tavaszára csak nyár jöhet. Amilyen mértékben súlyosbodik mondanivalója, olyan mértékben könnyül meg kifejezőmódja. A halálról már csak ezt írja: »*Bálványt sose faragj belőle*«. Megkapó ez az átolvadás az újba, a jelenbe, amely a jövő záloga. A tartalom szilárdsága megszilárdítja a formát, kommunista ihlettséget, a verstechnikai ihletet, szilárdsága megszilárdítja a formát.

Gellért Oszkár, a család költője, végre megtalálta az igazi családot, a világ proletárjainak kommunista családját, amely beleolvad az ő kis családjába, s amelybe beleolvad az ő kis családja.

Laczkó Géza

James Aldridge:

A DIPLOMATA

Szépirodalmi Könyvkiadó

Már az 1919-es szerződés és az első világháborút követő brit katonai megszállás időszaka óta folyik az a küzdelem, amelyet az iráni nép vív az Angol—Iráni Olajtársaság védelmébe felsorakozott, a gyammati rendszert a végsőkéig fenntartani kívánó imperialista erők ellen. A szabadságról szóló, a civilizáció terjedését hirdető, az iráni nép javainak szolgálatáról prédikáló propaganda mögött az angol burzsoázia olajszagú érdekei húzódnak meg. E harcok történetének egyik legérdekesebb szakaszáról szól Aldridge kitűnő regénye.

A második világháború befejezése után Essex lord, a rendkívüli megbízott és beosztottja, MacGregor, az iráni viszonyokkal ismerős skót geológus először Moszkvában tárgyalnak. Minthogy Essex abból az imperialista diplomáciai axiómából indult ki, hogy minden rossz a Szovjetuniótól ered s az iráni nép magát nyilván a boldog megelégedettség idilljében élne az Angol—Iráni Olajtársaság uralma alatt, törekvései sorra kudarcot vallanak. A szovjet diplomácia mérhetetlen főlnye — az igazság főlnye — nevetséges játékká törpíti kicsinyes fogásait, végül Sztálin elvtárs, személyes kihallgatáson

fogadván a lordot, nyugodt és derűs biztonsággal felszólítja, hogy járjon maga az azerbajdzsáni helyzet végére. A könyv legérdekesebb szakasza Essexnek és társainak útja Azerbajdzsánban és Kurdisztánban, közvetlen kapcsolatuk a felkelő néppel. A tapasztalatok hatása nem is marad nyomtalanul az iráni nyelveket beszélő, becsületes és szenvedélyes tudósra, MacGregorra és kíséretükre, Catherine Clive-re, erre a dekadens osztályával szakítani vágyó, szép és vonzó leányra aki a moszkvai angol nagykövetség intrikáinak légkörét oly szívesen cserélte el a veszélyes azerbajdzsáni megbízatással. Essex magára marad: vakon és süketen fordít hátat a mind nyilvánvalóbb valóságnak és hirdeti tovább az angol imperialista diplomácia konok varázsigéit. Londonba visszatérve kirobban a harc közte és volt kísérői közt. MacGregor egy nyílt levelében kifejti az azerbajdzsáni valóságot. A nyílt levélből természetesen országos botrány kerekedik. Az érdekeiben súlyosan megsértett brit imperializmus felhőrdül és hűséges csatlósa — a munkáspárti kormány — segítségével minden módot megragad, hogy összezúzza, megsemmisítse ezt az ámuló kis szobatudóst, ezt a MavGregort, aki olyan »hitvány« érvekkel, mint a valóság és az igazság, bele mer avatkozni a világpolitika folyásába. Az egyenlőtlen harc természetesen MacGregor vereségével végződik. Állásából kiteszik, erkölcsileg megbélyegzik — de amikor megverten és megbélyegzetten körütekint, azt látja, hogy nincsen egyedül. Mögötte vannak a birodalom kisemmitzettjei és elnyomottjai, mögötte vannak az öntudatos dolgozók és szervezőjük a kommunista párt. És már a harc első lépése is azt eredményezi, hogy a kormány kénytelen visszavonni Essex megbízását a Nemzetek Szövetségében s a napirendről — legalábbis ideiglenesen — lekerül a Szovjet ellen kiélezett azerbajdzsáni kérdés. MacGregor és Katherine pedig e határozat, hogy folytatják az egyenlőtlen harcot, mégpedig ott, ahol a legtöbb haszonnal folytathatják: Tebriszben, az azerbajdzsán nép szövetségében.

Aldridge könyve nem hibátlan mű: hőse fejlődése kissé lassú, az első kötetben a kelleténél nagyobb teret foglalnak el a kicsinyes diplomáciai intrikák, lord Essex személye a megérdemeltnél nagyobb teret kap. De van egy hatalmas erénye: a szerző kitűnően ismeri azt a területet, amelyről ír és pontos, hiteles megfigyelője a valóságnak. Éles szemmel, biztosan emeli ki a fontosat és jellemzőt. Tetőpontját a mű az irán: részben, az azerbajdzsán és kurd nép felkelésének hősi és mégis melegszívű, igaz kedéllyel teli ábrázolásában éri el. Egy sokat emlegetett, de úgyszólván soha nem látott világ — az imperialista diplo-

mácia cselszövéseinek világa tárul fel előttünk e könyv lapjain, láthatóan, megdöbbentően és mégis reménykeltően, mert megmutatja azokat az erőket, amelyek a hamisságnak ezt a világát minden bizonynyal el fogják söpörni.

k—i—e

Kozocsa Sándor:

MÓRICZ ZSIGMOND IRODALMI MUNKÁSSÁGA

Művelt Nép Könyvkiadó

A nép állama Móricz Zsigmond műveinek kiadásával és írói munkásságát értékelő tanulmányokkal is megemlékezett a nagy realista író halálának tizedik évfordulójáról. Ebből az alkalomból jelent meg *Kozocsa Sándor* bibliográfiája is, »Móricz Zsigmond írói munkássága« címmel.

Kozocsa Sándor a magyar bibliográfiai irodalomnak legtevékenyebb munkása. Magyaránýú könyvészeti munkásságát a szaktudós alaposága és kiváló hozzáértés jellemzi, amellet minden újabb bibliográfiáját a könyvészeti rendszerezés újabb módjaival szerkeszti meg. Móricz könyvében így külön-külön részben kapjuk a nagy író önállóan megjelent munkáit, a lapokban szétszórtan és folytatásokban kiadott műveit és külön a Móricz Zsigmonddal foglalkozó irodalmat. Az önálló művek — kötetek és színdarabok — bibliográfiai leírása után ott leljük a reájuk vonatkozó bírálatokat, ismeretéseket és egyéb akkori közleményeket, valamint az önálló művek fordításának leírását is.

E gondos irodalomtörténeti rendszerezésben eleven élet lüktet, mert adatai felidézék a tuskés, göröngyös utat, amelyen a nagy író eleinte oly bizonytalanul és nehézkesen botorkált. 1910 ben jelentek meg első elbeszélései a Debreceni Hírlapban, de budapesti napilapban csak 1904-ben léphetett ki novelláival az irodalmi porondra. Am még a következő években is írt naptárakba és hasonló jellegű kiadványok számára. Jellemző életművére, pályafutására, hogy »csengő versekben« írt ponyvakiadású, de a *népnek szánt* krónikás történet az első önálló kötetben megjelent munkája és a *népről* írta az öt évvel később országos hírnévvel koszorúzott, első irodalmi értékű könyvét, a »Hét krajcár« című elbeszélésgyűjteményét.

Az izléses kiállítású kötet műmellékletei közt megismerkedik az olvasó több Móricz-kötet első kiadásának borítólapjával: »*A szép asszony dombja*« ponyva-kiadásának egyetlen meglevő példányáról készült fényképpel és az ugyancsak ritka munkájának borítólapjával: »*A földtörvény kis katedra. Az 1919. XVIII. néptörvény magyarázata és utasítása a földműves nép földhöz juttatásáról.*«

Tamás Ernő

Pável Fjodorov:

DOVATOR TABORNOK

Új Magyar Könyvkiadó

A moszkvakörnyéki hősi harcok elevelnek fel Fjodorov könyvének lapjain. Az elbizakodott rabló állig fegyverben Moszkva előtt áll. Berlinben Hitler szinte stopperórán figyel: mikor jön már a Moszkvába való bevonulásról szóló jelentés. És ekkor, képzelt diadalának tetőpontján éri a fasiszta hadsereget a hatalmas sztálini csapás, az a csapás, amelyet nem heverhettek ki soha többé.

Ezt a csapást a Dovator tábornoktól és a hozzá hasonló szovjet parancsnokoktól vezetett egyszerű szovjet emberek mérték a betolakodókra. Fjodorov könyve azért igazán nagy könyv, mert megmutatja: a sztálini győzelmeket az egyszerű katonák, a gyárak dolgozói, az ágyútüzből is dús gabonatermésről álmoló kolhozisták, az ellenség számára haláltosztó fegyvereket tervező mérnökök vívták meg. Ezekből a emberekből nevelt egyszerű hősokeket a sztálini akarat.

A könyv lényegében harci epizódok sorozatát örökíti meg. Az egyszerű köztonánából lett Dovator tábornok előbb mélyen az ellenség háta mögé vezeti hadosztályát és ott pusztítja vakmerően az ellenség felvonulási útjait, veszélyezteteti utánpótlását. Már a Moszkva elleni erőgyűjtés idején is beleszólt a Sztálin vezette szovjet főparancsnokság Hitler számítátsaliba. S a gögös, vélt győzelmi mámorban tobzódó német tábornokok tehetetlenek az általuk elfoglalt területen működő, saját hadaikhoz viszonyítva, maroknyi számú szovjet harcosok ellen.

Amikor szemtől szembe, reguláris csapatként harcolt azután a Dovator gárdahadosztály, az ellenség óriási technikája is csődöt mond a szovjet katonák hazaszeretete ellen. Harcosá válik a moszkvakörnyéki kolhozista lány, sebesültek szöknek meg a kórházból a haza védelmére.

Ebben a harcban sokan elhullanak a bátor harcosok közül. Fjodorov könyve megmutatja: a szeretett bajtárs halála tisztes erőt kölcsönöz az életbenmaradottaknak, s akiknek családját irtották ki, új családra lel a szovjet népek testvéri közöségében. Dovator tábornok is elesik. De gárda-hadosztály továbbá dicsőséges harcokban bosszulja meg őt is és a többi áldozatokat is.

Mindenki számára nagy élmény ez a könyv, de különösen sokat mond Néphadseregünk tagjainak, az ő számukra közvetlen példát nyújtanak a szovjet harcosok nagyszerű tettei.

Geréb Béláné

N. Artyemjev:

EGY FALUSI KÖNYVTÁROS FELJEGYZÉSEI

Művelt Nép Könyvkiadó

Az elbeszélés átfogó képet ad az otkaznojei falusi könyvtár munkájáról. Megmutatja, hogyan kell a könyvtárosnak évi tervét összeállítania és bemutatja azt is, milyen eszközökkel kell dolgoznia a jó könyvtárosnak, hogy a könyv a termelő munkának segítségére legyen. Megismerjük azt a munkát, amelynek célja — mozgó könyvtárak útján — a könyvet eljuttatni a kolhozföldre az ott dolgozó kolhoztagokhoz. Megismerjük, hogyan vonják be a dolgozókat a lenini könyvtárpolitika értelmében a könyvtár munkájának aktív támogatásába. Leírja Artyemjev a könyvtár felkészülését a politikai oktatásra is. Bemutatja az ifjúsággal, a nőekkel való bánásmód jellegzetességeit, azt a gondoságot, ahogy a szovjet könyvtáros foglalkozik olvasóival, ahogy segíti őket a könyvek kiválasztásában és ahogy gondoskodik a könyvek megőrzéséről.

Az elbeszélés bemutatja a könyvtáros egy napját. A szerző, Artyemjev különös lelkiismeretességgel foglalkozik a könyvtári gyakornokokkal, megtanítja őket arra, hogy milyen komoly és szép feladat a könyvtáros hivatása.

A könyvtárosi munka sokrétű, bonyolult feladatait ismerjük meg ebből az elbeszélésből. Artyemjev bebizonyítja, hogy a könyvtáros nem egyszerű könyvosztogató, »az igazi könyvtáros alkotómunkát végez, ezért különös megbecsülésben részesül. Artyemjevet 1950-ben meghívják az OSZSZK minisztertanácsa mellett működő Kulturális Népművelési Bizottság kollégiumi ülésére, hogy számoljon be az otkaznojei falusi könyvtár munkájáról. A kollégium ülése után megátogatta a világ legnagyobb könyvtárát, a moszkvai Lenin könyvtárt. A búcsúzásnál ezt mondta az igazgatónak: **»Találkoztunk egymással, ön a Szovjetunió legnagyobb könyvtárának a vezetője és én egy kis falusi könyvtár vezetője.«** Feladataink közösek, ezért találkoztunk — válaszolta az igazgató.«

Az elbeszélés arra is megtanít: még milyen sokat kell és lehet tanulni a szovjet könyvtáraktól. Ennek az egyszerű kis falusi könyvtárnak a munkája becsületére válhatna sok vidéki, városi könyvtárunknak.

Ma egyik legfontosabb feladatunk a mezőgazdaság szocializálása. Olvassák el könyvtárosaink Artyemjev feljegyzéseit, s akkor eredményesen tudják segíteni ebben a munkában is a falu dolgozóit.

D. E.

Alekszej Kozsevnyikov:

ÉLTETŐ VIZ

Új Magyar Könyvkiadó

A szovjet irodalom gazdagságára jellemző, hogy »Az aratás« mellett is tud rokon témakörben lebilincselően újat nyújtani. A könyv meséje nagyon »egyszerű«: hogyan terem egy pusztá vidékből a szovjet emberek háza- és munkaszeretete, kitartása és leleményessége dúsan termő paradicsomi tájat. A mese egyszerű, de a mögötte húzódo tettek, emberek sora az élet egész sokrétűségét mutatja és Kozsevnyikov a legváltozatosabb jellemek galériáját, vonzó epizódok egész sorát adja, anélkül, hogy a főcél, a szovjet ember életét felemelni hivatott csatornaépítést egy pillanatig is szem elől tévesztene. Az alakok gazdagságából kiemelkedik Lutonyin, a nagyszerű orosz munkás, aki eljön a számára teljesen idegen hakas földre és vaserejével, kitartásával, a Párt által belénevelt küzdenitűdással győzelemre viszi a maradásra és kényelem ellenében, melyet Zasztreha képvisel, az építés ügyét; Domna Boriszovna, a párttitkár, aki mindenben mellette áll és segíti harcában; a ménesgazdaság hakas lakói, köztük a derék Urszanah, családijával, akik egészen szívünlkhöz nőnek, elsősorban a bájos Annicsah, a merész és mégis lányosan bájos csikós, akinek fejlődése, felemelkedése szemünk előtt megy végbe és még számtalan más, igazán élő alak.

Megragad a hakas élet, a ménes leírása. Ha méltán dicsértük »Az aratás« gyönyörű szarvasjelenetét, örömmel olvasunk itt méltó párját a lovak életének szeretettel leírt mozzanatait, a szovjet ember viszonyát a természethez, az állatokhoz. Meleg jóérzéssel fedezzük fel a hakas élet közeli rokonságát a mi földi parasztagunk, csikósaink életével.

Ez a könyv nemcsak a csatorna születését, de az azt építő emberek fejlődését is bemutatja, hogyan nőnek régi énjük fölé és elénk tárja anélkül, hogy egyszer is ki kellene mondania, a cselekményen és egész szellemén keresztül, a munkás-paraszt szövetség lényegét, a sztálini nemzetiségi politika eredményeit, azt, hogy az ázsiai pusztaságon élő, azelőtt elhagyott kis néptörzs milyen természetes igénnyel és öntudattal veszi ki részét a nagy orosz nép segítségével a kultúrából, az építésből, mennyire egynek tudja magát az egész nagy szovjet családdal.

Zalai Zoltán

A MUNKA HŐSEI

A Népszava sorozata

A Népszava kiadásában megjelenő »A munka hősei« sorozat nemcsak sztahanovistáink életével ismerteti meg az olvasót, hanem megmutatja azt is, hogy kiváló eredményeiket milyen munkamódszerekkel, technikaj és szervezési újításokkal érték el. Tapasztalataikat nemcsak az ugyanazon szakmában dolgozók hasznosíthatják, hanem igen sok esetben mások is, akiknek újítási és szervezési ötleteket sugallhat élenjáró sztahanovistáink kezdeményezése.

Lőcsei János, *Kossuth-díjas sztahanovista mozdonyvezető*, a vasutasok ötszázas mozgalmának kezdeményezője. Amikor Panyin elvtárs itt járt, erősen megfigyelte a budapest—miskolci útvonalszakaszon, hogyan is vezette szovjet tanítója a mozdonyt. Azóta úgy csinálja ő is. Indulás előtt gondosan átvizsgálja a mozdonyt. Megnézi az olajozópipákat, a vezetékkapcsolást — különösen a csavarokat, mert azok lazulnak meg a legkönnyebben — a mozdonyon pedig azt vizsgálja először, hogy a tűzcsövek jól állnak-e, mert ha erre nem ügyel, rengeteg energia elveszhet. Arra is vigyáz, hogy a kocsirendezők a különböző súlyú kocsikat helyesen állítsák össze, s minél erősebb vonórúdja van egy kocsinak, annál közelebb legyen a mozdonyhoz, mert úgy kisebb a szakadási lehetőség. A legfontosabb feladat az — s ez nemcsak a vasutasok részére szabály —, hogy »a hibát késő aktor kijavítani, amikor már meg kell állni miatta. A hibát meg kell előzni.«

Bódi Béla *Kossuth-díjas előhengerész*. Előhengerész magyarul annyit jelent, hogy hengerész-mester. Bódi Béla egyike a legjobb mestereknek. Mindig megvárta csokozza a munkát az emberekkel, műszak előtt egy percet sem pihen, hol ennél a dolgozónál van, hol a másiknál. De Bódi Béla nem elégedett meg ennyivel, kereste, kutatta, hogyan lehetne még javítani a munkát. Először arra jött rá, hogy a rengeteg különféle szerszám lassítja a munkát, sok állóidőt okoz. Javasolta, hogy szabványosítsák a szerszámokat, s elég lesz 10—12 féle helyett 3—4 féle. Aztán a technológiai folyamat tökéletesítésébe fogott. A gyártásvezetéssel karöltve olyan hengerűreg módosításokat eszközölt, amelyek következtében az üregek átmérője jobban megfelelt a követelményeknek. Majd csatornákat, átvezetőket létesített, hogy az izzó acélt könnyebben lehessen átvinni egyik hengerről a másikra. Bódi Béla következetes munkája, újítási meghozták az eredményt.

Mislóczyki Mátvás *Kossuth-díjas előolvasztár* új eljárást alkalmazott a sztálini ünnepi műszakon. Bevezette a gázzal és árammal egyszerre való beolvasztást. A brigád a normát 176 százalékra teljesítette és az adagidőt mintegy 30 százalékkal csökkentette. Ehhez persze az kellett, hogy kemencéje mindig kitűnő állapotban legyen. Gyorsította csapolás idejét is, s aztán elkövetkezett az a nap, amikor már 300 százalékon felül teljesített. De Mislóczyki elvtárs most sem nyugszik. Szorgalmas tanulmányozza Kucserin és Amosov elvtársak könyveit, azoknak tapasztalatait is átveszi, hogy még jobb, még nagyszerűbb eredményeket érhesen el.

Józsa Ferencné, *a Népköztársaság arany érdemérmével kitüntetett pedagógus*, 1950. nyarán hallott először a Mjelnjykov-rendszerről. Ennek a rendszernek az a lényege, hogy olyan iskolában, ahol a tanítónak egyszerre több osztállyal kell törődni, minden osztályt egyidőben lehet foglalkoztatni. Mjelnjykov azt tanítja, hogy míg a tanító az egyik osztállyal foglalkozik, addig a többieknek csendes foglalkozást kell adni, amiről az óra végén a gyerekeknek be kell számolniuk. Józsa Ferencné azonnal meglátta ennek a tanítási rendszernek hatalmas előnyeit, s hozzáátott, hogy átdolgozza úgy, hogy a mi viszonyaink között is megfelelő legyen. Napról napra, óráról órára dolgozta ki az »önálló foglalkozások« pontos menetét. Mert ezt a módszert a régítő többek között az is megkülönbözteti, hogy a tanítás nem ötlelsru, hanem kidolgozott, jól felépített, egységes terv szerint történik. Józsané munkamódszere azóta igen elterjedt hazánkban, s a kis iskolákban egyre többen használják.

Hartmann János, *a papíripar legjobb dolgozója* szinte állandóan talál munkájában észszerűsíteni való dolgokat. Először azt figyelte meg, hogy amikor egy heti szakadatlan munka után pihenni tértek a gépek, egyszerűen leállították őket. A toronyból kiömő anyagnak pedig az a része, amely már szitára került, vagy még tovább, a hengerek közé, teljesen kárba veszett. Rájött arra, hogyha nem egyszerre állítják le a gépet, hanem ugyanolyan arányban lassítják a hengerek forgását, mint amilyen arányban elzárják a torony kiöntőjét, szinte az utolsó cseppig feldolgozhatják a nyersanyagot. Azután arra dolgozott ki újításokat, hogy minél kevesebbszer szakadjon el a papír, mert ebben a munkában ez a leggyakrabban visszatérő hiba. Sok újítása igen egyszerűnek látszott, az eredménye mégis megvolt, kevesebbet szakadt a papír. Hartmann elvtárs azonban arról is gondoskodott, hogy ne csak az ő szakaszán és az ő műszaká-

ban érjenek el jó eredményeket. Ujításait, munkamódszerét igyekezett minél több munkásnak átadni. Ezzel érdemelte ki a büszke címet: a papíripar legjobb dolgozója.

Deák János, Kossuth-díjas művezető, a MAVAG szerszámgyár forgácsolóműhelyének művezetője. A Szabad Népben és Népszavában megjelent felhívására jól emlékszik még az országnak. Munkája során arra a tapasztalatra jutott, hogy a termelési hiányosságok jelentős részéért a művezetők a felelősek. Eppen ezért felhívta művezetőfőtitársait, hogy szilárdítsák meg műhelyükben a munkafegyelmet, harcoljanak következetesen a fegyelmezetlenek, a későnjárók, a lógósok ellen, küzdjenek a munkaidő maximális kihasználásáért. Ugyanakkor Deák elvtárs vállalta azt is, hogy a dolgozókkal havonta előre közli, hogy milyen teljesítményt kell elérniük ahhoz, hogy a tervet teljesítsék. Ezt azzal segíti elő, hogy a munkát mindig legalább két-három nappal előbb kiadja, s a munka elvégzéséhez szükséges szerszámokat és anyagot idejekorán biztosítja. Deák elvtárs felhívása óriási visszhangot keltett a művezetők körében, s a róla elnevezett Deák-mozgalom éppoly híressé vált, mint a Röder-, Loy- vagy a Gazda-mozgalom. Deák elvtárs munkája nyomán nagyszerű eredményeket ért el műhelye, s az ország igen sok üzemében a Deák-mozgalom kihasználásával csökkentek az igazolatlanul mulasztott órák, javultak a műszaki előfeltételek. Eredményes munkájáért népköztársaságunk Deák Jánost Kossuth-díjjal tüntette ki.

A. I.

Dallos György—Makay Gusztáv:

HOGYAN OLVASSUNK?

Ijjúsági Könyvkiadó

Könyvtárosok és mindazok, akik részt vesznek az irodalomnépszerűsítő munkában, gyakran hallhatják a könyv címében feltett kérdést. Uj olvasóink, munkások és parasztok százezrei, akikhez kultúrforradalmunk juttatta el a könyvet és azok a fiatalok, akik most kötnék egy életre szóló barátságot az irodalommal, segítséget kérnek: hogyan olvassunk, mit olvassunk? Hogyan segíthet a könyv, hogy különb, műveltebb, hasznosabb tagja legyek szocializmust építő társadalmunknak?

A bevezető rész — *Miért olvassunk?* — a marxista esztétika néhány alapvető tételét ismerteti és kiemeli a szocialista-realista irodalom emberformáló, jellemnevelő erejét. A második részben főképp gyakorlati tanácsokat adnak a szerzők az olvasás művészetéről, olvasmánytípusok, műfajok szerint. A

»*Mit olvassunk?*« fejezet rövid világirodalmi és magyar irodalmi áttekintés.

A könyv hiányossága, hogy a bevezető elvi rész elmélyültebb és kissé terjedelmesebb lehetne. A »*Mit olvassunk?*« rész ebben a formájában véleményünk szerint fölösleges. Inkább arra lett volna szükség, hogy az olvasóknak szánt konkrét útmutatást, javaslatot témakörök, általánosabb érdeklődési körök szerint csoportosítva adják a szerzők. Erre egyébként jól sikerült kísérletet találunk a »*Milyen valóságot tükröz az irodalom?*« és »*Mire nevel a szocialista-realista irodalom?*« című fejezetben. El kellett volna kerülni olyan semmitmondó és megtévesztő meghatározást, mint pl. »*A népmese prózában elmondott rövid, csodálatos történet.*« (122 old.)

A »*Hogyan olvassunk?*« az említett hibák ellenére általában megfelel a célnak. Hasznos segítség könyvtárosainknak

Pók Lajos

Ocsvár R.:

ÉPÍTŐIPARI TELI MUNKÁK SZERVEZÉSI PROBLÉMÁI, KÜLÖNÖS TEKINTETTEL A BETONÓZASRA

Közlekedési Kiadó

Öt éves népgazdasági tervünk beruházásaiban az építőipar igen jelentős helyet foglal el. Természetes, hogy az építőiparra váró hatalmas feladatokat csak új módszerekkel, új termelési formákkal lehet megoldani. Ezek közül egyik legfontosabb az építőipar idényjellegének megszüntetése és az építőiparnak olyan nagyüzemi iparrá való átszervezése, melyben nem létezik az u. n. »téli álmok«.

Az építőipari téli munkák fejlődési állomásainak ismertetése után általában és összefoglalóan tárgyalja a téli munkák megtervezésének és megszervezésének útját. Majd a téli munkahelyek szervezési és berendezési kérdéseivel foglalkozik és ezen belül a szociális, az adminisztratív, valamint a műszaki jellegű intézkedéseket ismerteti.

Külön fejezetben foglalkozik a téli betonozási munkákkal és részletesen ismerteti az e munkákkal kapcsolatos belső, ú. n. irodalmi előkészítő munkákat és a külső termelési munkák megszervezését, azaz az anyagok tárolását, rendszeres felhasználását, a gépi eljárásokat, a beton bedolgozását, a télen készített betonfajták megvédésének különféle módjait és a fagyott beton utókezelését.

A könyv az építőipari vállalatok műszaki dolgozói részére szinte nélkülözhetetlen.

Kiss Ferenc

Évfordulók

1942. NOVEMBER 19. a Sztálingrádi szövjet offenzíva kezdete

Sztálin: A NAGY HONVÉDŐ HÁBORÚRÓL. Bp. 1945. Szikra 103 old.;

SZTALIN — A GYŐZELEM HADVEZÉRE. Bp. 1950. 220—223. old.; Groszmann V. Sz.: SZTALINGRÁD HŐSEI (ford. Gyáros László), Bp. 1951. UMK. 63. 1.; Virta Ny. J.: A SZTALINGRÁDI CSATA. Irodalmi forgatókönyv. (ford. Arkos Antal), Bp. 1951. UMK. 180. 1.; Nyekraszov V. P.: FORDUL A KERÉK (ford. Gellért György), Bp. 1950. UMK. 251. 1.;

1877. NOVEMBER 22. született Ady Endre

ADY ENDRE ÖSSZES VERSEI. Földessy Gyula kísérő szavaival. Bp. 1950. Szépirodalmi. 708 1.; Ady Endre: A FEKETE LOBOGÓ. Ady harca a klerikális reakció ellen. Szerk. Földessy Gyula és Király István. Bp. 1950. Franklin. 242 1.; Révai József: ADY, Tanulmányok. Bp. 1949. Szikra 124 1.; Lukács György: ADY. Bp. 1949. Szikra. 31 1.

1802. NOVEMBER 26. a Nemzeti Múzeum alapítása

1937. DECEMBER 3. meghalt József Attila

JÓZSEF ATTILA ÖSSZES VERSE. Sajtó alá rendezte Kardos László. Bp. 1950. Révai. 637 1.; József Jolán: JÓZSEF ATTILA ÉLETE. Bp. 1947. 376 1.; Szabolcsi Miklós: JÓZSEF ATTILIA, Bp. 1952. 31 1.; Bóka László: JÓZSEF ATTILA, Bp. 1947. 105 1.

DECEMBER 5. a Sztálini Alkotmány napja

SZTALIN A SZOCIALISTA SZOVJETKÖZTARSASAG ALKOTMÁNYTERVEZETÉRŐL (A leninizmus kérdései, Bp. 1948. Szikra. 555—585. old.); Kareva N.: A SZOVJETUNIO ALKOTMÁNYA, Bp. 1947. 317 1.; Kassai Géza: SZTALIN A SZOVJET ALKOTMÁNY MEGTEREMTŐJE (Szabad Nép 1948. december 4. 6. old.) Dzsambul Dzsábajev: A SZTALINI ALKOTMÁNY (A szovjet költészet antológiája, 1952. Szépirodalmi. 457. old.); Umetalijev Temirkul: A NAGY KÖNYV (A szovjet költészet antológiája, 1952. Szépirodalmi. 594. old.)

Különböző napilapokban és folyóiratokban megjelent könyvismertetések jegyzéke

Marx—Engels: A NÉMET IDEOLOGIA. Társadalmi Szemle 8—9. (Nádor György).
LENIN MUVEINEK 22. ÉS 23. KÖTETE. Társadalmi Szemle 8—9. (Bolgár Elek).

Sztálin: A SZOCIALIZMUS GAZDASÁGI PROBLÉMÁI A SZOVJETUNIOBAN. Szabad Nép október 19. (Fogarasi Béla).

Balla Atadárné: SALLAI IMRE ÉS FÜRST SANDOR ÉLETE ES MÁRTIRHALÁLA. Társadalmi Szemle 8—9. (Kálmán Endre).

Barg, M. A.: CROMWELL ES KORA. Társadalmi Szemle 8—9.

Boldizsár Iván: A TOLL FEGYVERÉVEL. Csillag október (Nemes László).

Dobozy Imre: A SZENT KUT. Művelt Nép október.

Gárdonyi Géza: EGRI CSILLAGOK. Szabad Nép október 19. (Koczás Sándor).

Gergely Sándor: FORRÓ NYAR. Csillag október (Pándi Pál).

Groszman, Vaszilij: SZTYEPAN KOLCSUGIN. Társadalmi Szemle 8—9. Művelt Nép október (Geréb Béláné); Csillag október (Zolnay Vilmos).
Jókai Mór: A KISKIRÁLYOK. Társadalmi Szemle 8—9.

Jürgen, Anna: AZ IROKÉZEK FIA. Magyar Nemzet október 18. (Antal Gábor).

Lakos György: EMBEREK A BÜKKFENSÍKON. Magyar Nemzet október 5.

Magdovics—Szevet: KOLUMBUSZ UTAZASAI. Társadalmi Szemle 8—9.

Malcev: JUGOSZLAV TRAGEDIA. Szabad Nép október 27. (Pátkai Imre).

Maliskin: ISTENHÁTAMOGOTTI EMBEREK. Esti Budapest október 11. (Rácz Kálmán).

Móricz Zsigmond: A BOLDOG EMBER. Művelt Nép október (Béledi Miklós).

Scsipacsov, Sztjepán: AZ ŐSTÖKÖS. Magyar Nemzet október 12. (Asztalos Sándor).

Sós Endre: ZOLA. Magyar Nemzet szeptember 28. (Gyergyal Albert).

Spanov: GYUJTÓGATÓK. Szabad Ifjúság október 1. (Barát Endre).

Szokolov: SZIKRÁK. Magyar Nemzet szeptember 28. (Makal György).

A SZOVJET KÖLTÉSZET ANTOLOGIÁJA. Nép-szava október 19. (Kardos László); Szabad Nép október 25. (Fekete Sándor).

Tömörkény István: KETKEZI MUNKASOK. Társadalmi Szemle 8—9.

Varga Domokos: MEGUJHODO MAGYAR TAJAK. Magyar Nemzet október 12. (Hubay Miklós).

Vasziljevskaja, Vanda: ENEK A VIZEK FŐIÖTT. Társadalmi Szemle 8—9. Esti Budapest október 25.

VILÁGIRODALMI ANTOLOGIA Magyar Nemzet október 3. (Antal Gábor).

ZALKA MATE VALOGATOTT FLBESZÉLESEI. Társadalmi Szemle 8—9. (Nagy Péter).

LEVELEZŐINK ÍRJÁK

Könyvtárosok írjátok meg, hogyan dolgoztok!

Folyóiratunk, a Könyvbarát minden számában már 10—15 olvasói levelet közöl elég részletesen. Nagyon örvendetes dolog, hogy a szerkesztőségnek lassan már 100 külső munkatársa van. Igaz, hogy ezek a munkatársak nem értenek az újságíráshoz, de ezzel szemben benne élnek a könyvtári munkában, nap mint nap találkoznak az olvasókkal, sok helyes, termékeny javaslatuk van.

Gyakori, hogy levelezőink megírják jó tapasztalataikat a lapnak, amit kinyomtatva több ezer könyvtáros tanulmányozhat és vehet át.

Nem fukarkodnak levelezőink a hibák feltáráásával sem. Ha a hibák nyomtatásban jutnak az illetékes szervek tudomására, akkor már nem igen lehet halogalni kijavításukat.

Nem ritka eset még, hogy a helyi tanácsok elhanyagolják a könyvtárat. A legtöbb esetben a hanyagságnak az az oka, hogy nem értik meg a könyvtárak fontosságát, s mert az emberek általában magukról, a saját tetteik szerint ítélnek, úgy gondolják, hogy ha ők nem olvasnak, másnak sincs erre szüksége.

Az ilyen nézet káros, akadályozza, hogy a dolgozó nép — amely szomjazza az új kultúrát, a tudást — megkaphassa azt.

Ezért az a véleményünk, hogy helyes leleplezni azokat a hibákat és azokat az embereket, akik akadályozzák könyvtáraink jobb munkáját, azokat, akik a minisztertanács határozatát, a kormány utasítását nem hajtják végre.

A minisztertanács határozata kimondja:

»A helyi tanácsok kötelesek gondoskodni az illetékességi területükön lévő könyvtárak anyagi szükségleteiről (megfelelő helyiségről, fűtésről, stb.), a könyvtárak állomány fejlesztéséről és a könyvtárosi állások betöltéséről.«

A kormány határozatának végrehajtásáért minden könyvtáros is felelős.

Ezért tájékozzunk a könyvtárosok leveleikben azt, hogyan segítette náluk a helyi tanács a könyvtárakat. A jó példákat népszerűsíteni fogjuk s ez például így szolgálhat az elmárádóknak. Már eddig is több levél számolt be arról, hogy a helyi tanács új helyiséget juttatott, könyvszekrényt adott, táblát festetett, egyes helyeken már biztosította a téli tüzelőt is.

De nem egy hely van, ahol nemtörődomség uralkodik a könyvtárral, az olvasással, a dolgozók kulturális felemelkedésével szemben. Ahol ilyen a helyzet, ott bűn hallgatni a hibákról.

Írják meg könyvtárosaink bátran — s nem szépitve az igazságot —, hogyan tudnának még jobban dolgozni, s újabb százakat és ezreket bevonni az olvasók közé.

Írják meg a könyvtárosok azt is, hogyan hajtják végre a saját üzemükben, falujukban a minisztertanács határozatát.

Leveleiket küldjék a KÖNYVBARÁT szerkesztőségének címére: Budapest, VII., Leninkörút 9—11.

Ifjúsági könyvtárakat szeretnénk

Ma a fiatalságnak igen jó sora van nálunk. A »Légy jó mindhalálig«-ban oly hűen és valóan ábrázolt keserves diáksors már a múlté. A mai fiatalságot megbecsülik, nemcsak azokat, akik a különböző iskolák padjaiban készülnek az életre, hanem azokat is, akik ipari üzemekben, bányákban, a mezőgazdaság szocialista szektorában építik az öt éves tervet. A tanuláshoz, a fizikai munkához komoly felkészülésre van szükség. Vonatkozik ez a napi feladatok elvégzésére és a továbbképzésre. Mindkettőhöz pótolhatatlan segítséget nyújt

a könyv, a könyvek gyűjtőhelye, a könyvtár.

A mai fiatalok, diákok, ipari tanulók, üzemi dolgozók hűséges látogatói a könyvtáraknak. Nemcsak az iskolai könyvtárakra gondolok, hanem a kerületi könyvtárakra, továbbá az üzemekben, üzemműhelyekben elhelyezett könyvtárakra. Mindenütt az olvasóknak, a kölcsonzőknek túlnyomó része fiatal. Igen sok a diák, az egyenruhás ipari tanuló, üzemekben pedig sokszor az olvasóknak 70%-a az ifimunkások közül kerül ki.

Könyv van bőségesen minden könyvtárban. Vannak olvasók is egyre növekvő számban. Az ifjúsági olvasók nemcsak azért, mert számbelileg sokan vannak, hanem azért, mert közülük kerülnek ki a jövő mérnökei, orvosai, agronómusai, szakmunkásai — megfelelőbb bánásmódot érdemelnének a különböző könyvtárakban. Másként kell beszélni velünk, mint a felnőtt olvasókkal. Hiszen közülünk sokan nem tudják, hogy mit akarnak olvasni, csak könyvért mennek a könyvtárba. Az ízlésünket irányítani, érdeklődésünknek megfelelő könyvet találni igen komoly feladat.

Erre a feladatra a könyvtárak túlnyomó részében a könyvtárosok nem is vállalkozhatnak, mert nincs rá idejük. Vagy nem vállalkoznak azért, mert nem szeretnek bajlódni a fiatalokkal. Hallottam, hogy a Szabó Ervin Könyvtár Vág-utcai főkönyvtárán kívül állítottak fel ifjúsági könyvtárat. Iskolatársaim közül többen laknak a XIII. kerületben, tőlük hallottam ezt, ami már egy jelentős lépés az ifjúság megbecsülése felé. Mi fiatalok nagyon szerelmünk, ha itt a fővárosban külön ifjúsági könyvtárakat állítanak fel, ahol könnyen hozzájutnánk a bennünket érdeklő könyvekhez, s a fiatalokkal foglalatostkodni szerető könyvtárosok fogadják a nagyszámú és egyre bővülő olvasóréteget.

Török Károly
Faipari Technikum tanulója

*

VERSENYKIHÍVÁS

Az első országos Könyvtáros Kongresszus tiszteletére versenyre hívom ki az egész ország területén működő népkönyvtárosokat, hogy a helyi adottságoknak megfelelően ki szervez be több olvasót és ki kölcsönöz ki több könyvet. A verseny feltételei közé tartozik még havonként legalább egy ankét, négy mesedélután szervezése és három olvasókör megalapítása még november hónapban. A feltételek között természetesen a minőségi munka, az olvasókkal való foglalkozás a tömegszervezetekkel, elsősorban a párttal való kapcsolat szorosabb tétele is szerepel. Az őszi mezőgazdasági munkák segítése érdekében havonta két könyvismertetést tartunk szakkönyvekből.

Most pedig előző levelemben tett ígéretemhez híven beszámolok az »Egri csillagok«-ról tartott ifjúsági ankétról. Az előadáson 280—300 pajtás vett részt. Az előadás, melyet Révész Tibor elvtárs tartott, nagyon érdekes volt, a gyerekek közül 26-an felszólaltak. Decemberben »A magyar költők harca az antiklerikális reakció ellen« címmel ismét ankétot tartunk.

A békekölcsönjegyzéssel kapcsolatos agitációs munkából a könyvtár is kivette részét. Szeptember 24-én este a könyvtáros aktívák plakátragasztó brigádát alakítottak, mely még a falu legtávolabb eső részein is felragasztotta a kormány felhívását tartalmazó plakátot. Egy-egy aktívá délutánoként a hangoshíradón keresztül adta tudtú a falu dolgozóinak kik azok, akik derekasan kivették részüket a jegyzésből. Ezenkívül, szabad idejükben a népnevelőkkel együtt járták be a falut és segítettek a jegyeztetés munkájában. Népnevelőinkkel ismertettük az »Utazás az új Magyarországon« című könyvet, hogy még több érvel szereljük fel őket. En magam felajánlottam, hogy a közeljövőben történő függetlenítésem után első fizetésemet kölcsönbe fektetem.

A Könyvbarát szeptemberi számában megjelent levelém nyomán az MSZT központtól egy elvtárs látogatott le hozzám és rendezte az MSZT-vel való kapcsolatomat, miután megállapította hogy állításon megfelel a valóságnak. Azóta minden rendben van. A tanács is segítségemre volt azaz, hogy a könyvtárat ellátta téli tüzelővel és némileg pótolta a hiányos berendezést is.

KOVACS KÁLMAN,
hajdúhadházi népkönyvtáros.

(A szerkesztőség ezúton kéri a népkönyvtárosokat, hogy Kovács Kálmán elvtárs versenyfelhívásával kapcsolatban tegyék meg észrevételeiket. Leveleiket küldjék a szerkesztőség címére!)

*

November 7-re, a Nagy Októberi Forradalom évfordulójára könyvtárunk dolgozói két felajánlást tettek. Az egyik az, hogy összegyűjtjük az olvasóknak a mai magyar írók alkotásairól szóló véleményét. Egy füzetbe feljegyezzük, amit az olvasók mondanak egyes könyvekről. A könyvszerénél megkérdezzük az olvasót, hogy szívesen olvasna-e attól a magyar írótól másik könyvet? Az olvasó ilyenkor legtöbbször elmondja véleményét, vagy ha nem, akkor további kérdézőkördésekkel megtudhatjuk tőle. A könyvtáros természetesen nem az olvasó előtt, hanem utólag jegyzi fel ezt a füzetbe.

Másik felajánlásunk az, hogy a könyvtárat november 7-e után egész nap nyitva tartjuk, ugyanis forgalmunk túl nagy ahhoz, hogy az eddigi idő alatt le lehetne bonyolítani. Azonkívül számításunk kell arra, hogy az új hid megnyitása után még többen látogatnak majd el a könyvtárba. Ezért olvasótermet is berendezünk, új ifjúsági részleget állítunk fel és így igyekszünk majd olvasóink igényeit kielégíteni.

TORDAI GYÖRGY,
a Főv. Szabó Ervin Könyvtár 6. sz.
Verpeléti-úti főkönyvtár vezetője.

Örömmel közlöm a Könyvbaráttal, hogy október 1-től kezdődően kampányt indítottunk az olvasómozgalom kiszélesítésére. Elsősorban arra törekszünk, hogy beszeresszük olvasóink közé azokat a dolgozókat is, akik eddig távol tartották magukat a könyvtártól. Szerveztünk egy olvasókört is, mely kéthetenként jön össze és ilyenkor ismertetést tartok egy-egy könyvről. Legutóbb Mórincz Zsigmond »Róza Sándor« és »A boldog ember« című művéről beszéltem. Célom az, hogy ezt a kört egész télen át fenntartsam és az eddigi 20 résztvevő számát jóval magasabbra emeljem.

ERDELYI BÉLA,
tiszánánai népkönyvtáros.

Községünk lakóinak száma 3600, szeptemberben már 680 olvasóm volt, a kikölcsönzött könyvek száma pedig ugyanebben a hónapban 1430. Ezt az eredményt személyes agtációval értem el. Kis mozgókönyvtárrammal ellátogattam a Szabad Föld Téli Estékre. Szülők, Iskolájára, rendezvényekre stb. Ezenkívül két főkönyvtárat is szerveztem, melyeknek forgalma nincs benne a népkönyvtárban.

Nagy segítség számomra az egri Megyei Könyvtárnak, de főleg vezetőjének, Godó Ferencné elvtársnőnek támogatása. A helyi tanács is segíti munkámat. Átfestette a könyvtárhelyiséget, időben gondoskodott tüzelőről, hogy az olvasók kellemesen és otthonosan érezzék magukat a könyvtárban.

Jelenleg népkönyvtárunk Heves megye első mintakönyvtára, ezért a megye azzal jutalmazott, hogy nálunk fogják megtartani november 20—30. között a megyei könyvtáros tapasztalatcsere értekezletet.

DÁN GYULA,
karácsondi népkönyvtáros.

Szeptember 28-án, egy szép vasárnap délelőtt adta át rendelésének a készlehetlyi járási tanács elnöke a járási könyvtárat, mely a múltban a Festetich grófok könyvtára volt. Ennek a könyvtárnak az anyaga igen vegyes volt. Találtunk benne régi írásokat, pergamentre írt XI. század-

beli kódexeket és egyéb értékeket. De volt ott bőven a különböző külföldi és magyar magnásokról szóló könyv is, melyeknek a mi számunkra természetesen értéke nincs.

Járási könyvtárunk anyagából még Budapestről is kérnek könyveket, a keszthelyiek is olvassák őket, bár nem használják ki eléggé a ritka lehetőségeket. Már készül a katalógus, hogy az értékes könyveket mielőbb a nép kezébe adhassuk. Mert az értékes és hasznos műveket értékei és használja a magyar népi demokrácia, amely féltő gondnal vigyáz a mult haladó hagyományaira.

LORÁND IMRE,
a veszprémi Megyei Könyvtár munkatársa.

Egyre inkább közeledik a Harmadik Békekongresszus napja. A szikszói Járási Könyvtár máris megkezdte az előkészületeket, hogy méltóan ünneplhesse ezt a jelentős eseményt. Ot községben fogunk kiállítást rendezni. A szakzerűen összeállított bibliográfiai anyag kiállítása mellett a szovjet békeművekről és lehetőség szerint a népi demokráciák békekötésairől készített fényképeket is bemutatunk. Ezenkívül kiállítjuk a III. békekölcson jegyzésében és a terneleiben élenjárók fényképeit. Felvesszük a kapcsolatot a párttal és a Megyei Békeirodával és az ő segítségével rendezzük meg a kiállításokat. Szólin elvtárs, Ilja Erenburg, Jorge Amado, Nazim Hikmet, Duclous elvtárs, Raymonde Dien szavainak idézésével dokumentáljuk a nemzetközi békeharcot. Képeken bemutatjuk a koreai nép szenvedéseit és hősi harcát a békért és a szabadságért. Minden kiállításra biztosítunk előadót és jó műsort. Könyv vásárlással fogjuk egybekötni a kiállításokat és a tanulásban kiváló eredményt elért úttörőkből úttörő békeorségeket szervezünk a kiállítások elé.

LFSZKÓ ANDRÁS,
a szikszói Járási Könyvtár vezetője.

En egy panasszal fordulok a Könyvbaráthoz. Kiszüemi könyvtáros vagyok és meg kell mondanom, hogy bizony bennünket nagyon elhanyagolnak. Csupán azt ellenőrzik, hogy a könyvvásárlásra megállapított keretet, hogyan költjük el. Szeretném, ha bennünket is meghívának a nagyüzemek kiállításainak megnyitására, hogy mi is tanulhassunk tőlük. A tanulásban is le vagyunk maradva. Javasolnám, hogy a kerületi tanácsok legalább hetenként egyszer 3 óras kiképzésben részesítsenek bennünket, ismertessék az abban a hónapban megjelent könyveket. Kérjük tehát a kerületi tanácsokat, vegyék pártfogásukba a kiszüemi könyvtárosokat és adjanak alkalmat nekik is a továbbképzésre.

En a magam részéről azon igyekszem, hogy a dolgozók minél jobban hozzáférhessenek a könyvekhez. Ezért a megállapított könyvtári órákon kívül is rendelkezésére állunk az olvasóknak. Aktiváimmal helybe is kivisszük a szaktársaknak a könyveket. Ez a módszer is segíti könyvtárunk fejlődését.

Szeretném, ha levelemhez a többi kiszüemi könyvtáros is hozzászólna és elmondaná, hogyan látja további fejlődésünket.

FRIED VILMOS,
a Fővárosi Óra- és Ékszeripari Vállalat könyvtárosa.

Fel szeretném hívni a könyvesboltok dolgozóinak figyelmét a Könyvbaráton keresztül arra a mozgalomra, mely nálunk a 14-es számú boltban indult. Lényege, hogy 24 órán belül rendelések, előjegyzések, raktárrendelések, szállítások, adminisztrációs munkák, áruátvitel, beosztás, újdonság kirakatba helyezése, statisztika készítése stb. elintézését nyer. A fenti munkákat szétosztottuk egymás között és igyekszünk, hogy soha restanciónk ne legyen. Ez a »naprakészen mozgalom« nálunk máris nagyszerűen bevált, már eddig is sok köszönetet és dicsőretet kaptunk. Természetesen, ha valamelyik kartársunknak sok a munkája, vagy hiányzik, akkor segítünk rajta; csakis így, szoros együttműködéssel tudtuk elérni eddigi szép eredményeinket.

Dolgozóink nemcsak munkájukat látják el jól, hanem képezik is magukat. Az újonnan beérkező könyveket átnezzük, megismerkedünk az ideológiai és szakmai könyvekkel, munkaértékelteket tartunk, ahol megvitatjuk az eddig elvégzett és az elvégzendő munkát. Felhívjuk vevőink figyelmét minden jelentősebb politikai és napi eseményre és az azokkal összefüggő irodalomra.

PERNAY GÉZANÉ,
A. K. V. 14. sz. bolt dolgozója.

Egy napon izgatott gyerekek rontottak be az ifjúsági könyvtárba. Előző nap látták az Ifjúsági Színházban az Egri csillagokat és most a kérdések özönét zúdították ránk. Ezért elhatároztuk, hogy ankétot rendezünk a színeszek részvételével. Az előadást érdekes és élénk vita követte, melyen a pájtások érdeklődtek: hogyan készülték a színeszek, rendezők az előadásra, mit tanultak, mit olvastak a korról, voltak-e a múzeumban? Egyik pájtás hibának tartotta, hogy a darabban nem tűnik ki Bornemissza Gergely jobbágy származása. Megbírálták Ferdinánd király alakítóját, aki szerintük nevétséges »tótayakos« figurát játszott a nagyon is kemény Habsburg-uralkodó helyett. A vita végeztével az egyik ótidikes pájtás javasolta, hogy nevezzenek el Bornemissza Gergelyről egy rajt, ezt a többiek igen nagy lelkesedéssel fogadták. A tanárok elhatározták, hogy a ícvőben minden színházlátogatás után megbeszéljük a gyerekekkel a darabot.

A könyvtáros számára is szép feladat volt ez: elmélyíteni a kis úttörőkben az élményt, melyben részük volt, rávezetni őket a helyes bírálatra, a jónak a rossztól való megkülönböztetésére.

SZASZ ÉTA,
a Főv. Szabó Ervin Könyvtár 10-es fiókjának dolgozója.

Október 22-én, este 8 órai kezdettel a járasi kultúrházban Arany János halálának 70-ik évfordulóján, a bonyhádi népkönyvtár ankétot rendezett, melyre mozgósítottam az üzemeket és iskolákat. Az eredmény meg is mutatkozott, körülbelül 350-en jöttek el. Az előadást az általános iskola irodalomtörténet-szakos tanárnöje tartotta.

ZSIGA PÁL,
bonyhádi könyvtáros.

A sátoraljaújhelyi Járási Könyvtár avatásán mi, az Agrártudományegyetem szakérttségi tanfolyamának hallgatói is részt vetünk. Mindannyiunkat boldog érzés töltött el, hogy jelen lehettünk egy o'yan ünnepségen, amely a szocializmus útján haladó hazánk újabb győzelmek, kulturális igényeinek emelkedésének újabb bizonyítéka volt. A kis úttörő pájtások szereplése közben saját gyermekkorunkra gondoltunk, amikor hiába sóvárogunk könyvtár és könyvek után.

Az Agrártudományi Egyetem Szakérttségi Tanfolyamának hallgatói, Sátoraljaújhely

*

A KÖNYVBARÁT ELINTÉZTE

Dán Gyula karácsondi népkönyvtáros hozzájárult frott levelében arról panszokodott, hogy polc híján kénytelen egy csomó könyvet lócákon tartani.

A Könyvbarát felhívta erre a Népkönyvtári Központ figyelmét és így október 24-én feladták a szükséges könyvespolcokat a karácsondi népkönyvtár részére.

*

Zsiga Pál bonyhádi levelezőnk arról írt, hogy nem kapja rendszeresen fizetését és így nehezen tud megélni.

Ertesítettük erről a Népkönyvtári Központot, ahol figyelemzetésünk nyomán máris gondoskodtak Zsiga Pál fizetésének folyósításáról.

A KÖNYVBARÁT hűségese levelezőinek a következő könyvajándékokat küldték:

Dr. Bay Ferenc könyvtárvezető, Győr
 Bárδος László megyei könyvtáros, Tatabánya
 Bényei József népkönyvtáros, Tiszaladány
 Brucker Erzsébet népkönyvtáros, Bajszentistván
 Dávid Andrásné népkönyvtáros, Zsámbok
 Dán Gyula népkönyvtáros, Karácsond
 Erdélyi Béla népkönyvtáros, Tiszánána
 Fried Vilmos, Főv. Ora- és Ékszeripari Vállalat
 könyvtárosa, Budapest
 Garamszegi György MESZHART könyvtárfelelős,
 Pécs
 Hegedűs Flóriánné népkönyvtáros, Üröm
 Hegedűs Gábor népkönyvtáros, Okörítőfülpös
 Hell Lajosné népkönyvtáros, Monor
 Jakobi Edit körzeti könyvtáros, Szigetvár
 Kacsó Mária, Vörös Csillag Traktorgyár könyv-
 tárosa, Budapest
 Karácsony János üzemi könyvtáros, Mátranovák
 Kovács Kálmán népkönyvtáros, Hajdúhadház
 Letenyei Piroska, Urológiai klinika könyvtárosa,
 Budapest
 Lészko András járási könyvtáros, Szikszó
 Liborcz Alice, Középülettervező V. könyvtárosa,
 Budapest
 Lóránd Imre megyei könyvtáros, Veszprém
 Martonosi Pál városi könyvtáros, Kiskunhalas
 Molnár Anna városi könyvtáros, Miskolc
 Morvay Gyuláné körzeti könyvtáros, Nagykanizsa
 Nagy József üzemi könyvtáros, Ozdi Kohászati
 Üzemek
 Nagy Lajos körzeti könyvtáros, Berettyóújfalu
 Princz Róza, Beloianisz Híradástechnikai gyár
 Ratocska Györgyné népkönyvtáros, Nyíradony
 Reinitz Jenőné városi könyvtáros, Sátoraljaújhely
 Soós Erzsébet DISZ-tag, Tatabánya II.
 Szabó Gyula, November 7. Erőmű könyvtárosa,
 Inota
 Szőke Mihály, Somogyi-könyvtár könyvtárosa,
 Szeged
 Tordai György, Szabó Ervin Könyvtár 6. sz. fiók,
 Budapest
 Tóth Ferenc körzeti könyvtáros, Budapest
 Varga Antal járási könyvtáros, Jászberény
 Zsiga Pál könyvtáros, Bonyhád

Sztálin és a szovjet tudomány
 Abraham: Alld a sarat
 Arany: Összes Művei I. kötet
 Zalka Máté: Válogatott elbeszélései
 Kahn: Arulás
 Solohov: Csendes Don I—II.
 Az SZK(b)P története
 A kommunizmus nagy építkezései
 Utazás az új Magyarországon
 Abraham: Alld a sarat
 Rákosi: Honvédelem és hazafiság
 Din Lin: Felkelt a nap
 Darvas: A törökverő
 Öt éves Tervünk — béketerv
 A kommunizmus nagy építkezései
 Vörösmarty: Válogatott Művei I—II—III.
 Az SZK(b)P története
 Kahn: Arulás
 Nexő: Hódító Pelle
 A kommunizmus nagy építkezései
 Rákosi per
 Kahn: Arulás
 Din-Lin: Felkelt a nap
 Kölcsey: Válogatott Művei I—II.
 Multatuli: Jáva gazdag és éhezik
 Móra Ferenc: Mindennapi kenyereünk
 Abraham: Alld a sarat
 Gogol: Tarasz Bulba
 Móra Ferenc: Mindennapi kenyereünk
 Gogol: Tarasz Bulba
 Abraham: Alld a sarat
 Gogol: Tarasz Bulba
 Öt éves Tervünk — béketerv
 Merkuljeva: A bőség országa
 Boldizsár: Magyarországi napló

VÁROSI KÖNYVTÁRAK VERSENYE

A miskolci városi könyvtár felhívására páros-
 versenymozgalom indult meg egyes városi könyv-
 táruk között. A verseny nem új feladatokat tűzött
 a könyvtárak elé, hanem munkájuk megjavítását
 célozta.

A májusban megindult versenyt értékelve látjuk,
 hogy a verseny a könyvtárosokat jobb, eredmé-
 nyesebb, lendületesebb munkára sarkallta. A ver-
 senyben álló felek meglátogatták egymást és ki-
 cserélték tapasztalataikat. Hozzájárult ez a ver-
 sery ahhoz is, hogy a könyvtárak nagyobb nép-
 szerűsége tettek szert, a versenyszerződést a
 helyi sajtó több helyen közölte — a könyvtárosok
 olvasóikkal olvasóértekezleten ismertették —, a
 könyvtár helyiségében plakát formájában kifüg-
 gesztették.

A verseny eredményeként az oly sokáig egyhely-
 hen topogó miskolci városi könyvtár munkája
 megjavult. Május elején olvasóinak száma 1095

és most szeptember hónapban 2622, amíg ki-
 kölesönzött kötetekinek száma májusban 4424 volt,
 addig ma 779. És ha még megemlítjük, hogy
 most szervezik át megyei könyvtárrá, akkor meg-
 állapíthatjuk, hogy komoly, biztató eredményt ért
 el. A verseny többi pontját is jól teljesítette, mese-
 délelőttök, szakmai ankétok sikeresek voltak. Em-
 lítésre méltó eredményt ért el versenytársa, a
 debreceni könyvtár is. Olvasói számát majdnem
 czerepl növelte; az öt éves tervkiállításához kap-
 csoló könyvkiállítását körülbelül 20.000 ember
 tekintette meg; olvasókonferenciáján 200-an jelen-
 tek meg és 25 hozzászóló volt. Viszont a kölcsön-
 zott kötetek számánál kisebb eredmény mutatko-
 zik. Amíg májusban 4666, addig szeptemberben 6938
 kötet a forgalom.

A veszprémi kiskunhalasi, kiskunfélegyházi
 könyvtárak eredményei elmaradnak az előbb fel-
 soroltaktól. Munkájuk mégis sikeresnek mondható,
 mert a nyári időszak alatt tartották, sőt kicsit
 emelték is forgalmukat.

D. E.

HÍREK

— **Az Országos Széchényi Könyvtár** kibővített és újonnan berendezett színházlorténeti gyűjteménye megnyílt a Guszev-utca 1. szám alatt.

*

— **Az MSZT orosznyelvű** központi könyvtárának az idén 110 ezer látogatója volt. A könyvtár 29.000 kötete az írók, fordítók, tudósok és más szakemberek tudományos munkájához nyújt segítséget. Az MSZT-nek Budapesten három szakkönyvtára van: termékszettudományi, műszaki és orvosi. Az MSZT központi könyvtára 19 termelőszerkezetet patronál. Mindegyiknek 150—160 magyarra fordított szovjet szépirodalmi, mezőgazdasági és ifjúsági könyvet küldött.

— **Az Országos Mezőgazdasági Könyvtár** és a Mezőgazdasági Dokumentációs Központ egy hónappal ezelőtt egyesült. Ezzel lehetővé vált, hogy olvasószolgálat keretében juttassák el a szakemberekhez és a dolgozókhöz a mezőgazdasági szakirodalmat és a folyóiratokat. A könyvtárban már 41.000 kötetnyi mezőgazdasági szakirodalom, valamint 458 külföldi és magyar folyóirat és újság várja az olvasókat.

*

— **A Szovjetunió Tudományos Akadémiájának** kiadóvállalata kiadta a »Moszkva története« című hatkötetes munkának első kötetét. Az első kötet a 12. század végétől a 17. század végéig terjedő korszakot öleli fel.

*

— **A Szikra Könyvtáró** a marxizmus—leninizmus kiskönyvtára sorozatban jelentette meg Sztálin »A szocializmus közgazdasági problémáit a Szovjetunióban« c. művét.

*

— **Az Országos Műszaki Könyvtár** kiállítását rendezett az 1. sz. Autójavító-műhelyben. Az egynapos kiállítást 500 dolgozó tekintette meg és a kiállított műszaki könyvekre 73 igénylés érkezett be.

— **»A magyar szabadságért«** címen Eger vára dicső védelmének 400. évfordulója alkalmából az Allami Könyvterjesztő Vállalat könyvkiállítást rendezett Egerben. A kiállítás azokat a felszabadulás óta megjelent szépirodalmi és tudományos könyveket mutatja be, amelyek népünk szabadságküzdelmeinek egy-egy dicső korszakával kapcsolatosak.

*

— **Magyar népmese** gyűjtemény jelent meg orosz nyelven Moszkvában. A népmese gyűjteményt 30.000 példányban adták ki.

*

— **A Német Szocialista Egységpárt** könyvkiadó vállalata novemberben német nyelven kiadja Révai József irodalmi tanulmányait.

*

— **A IV. kerületi tanács** Szabó Ervin fiókkönyvtára és Ságvári Endre kultúrotthona Stroinfeld Auréllal, a dicsőséges 1919-es Vörös Hadsereg vezérkari főnöke halálának 25. évfordulóján emlékműpályt tartott.

*

— **Győr megyében** a SZOT-hoz tartozó könyvtárak könyvtárosi versenyét hirdettek 1953. március 31-ig. A verseny célja az olvasók számát megkétszerezni. Ugyanilyen arányban kívánják felemelni a kölcsönzést is.

*

— **A karácsondi népkönyvtár** vezetője versenyre hívta ki az ország valamennyi népkönyvtárosát. A verseny célja az izléses könyvtárrendezés, az olvasók és a kölcsönzések számának növelése.

*

— **Diósgyőri Kohászati Üzemek** könyvtárossal az üzemi könyvtári munka megjavítására, tapasztalataiknak kicserélésére, havonta tartanak könyvtárosi értekezletet.

*

— **Varsóban**, a »Czytelnik« könyvkiadónál 10.000 példányban jelent meg lengyel nyelven Mikszáth Kálmán »Két választás Magyarországon« című regénye.

Ilyés Gyula 50. születésnapjára a Szépirodalmi Könyvkiadó 10. kiadásban jelentette meg **Puszták népe** című művét.

*

— **Baján** október 12-én nyílt meg a járási könyvtár. Az új könyvtár közel 40.000 kötet könyvből áll.

— **A műszaki és műszaki vonatkozású szépirodalom** fokozottabb népszerűsítésére az Országos Műszaki Könyvtár olvasási tervekét ad ki. Az eddig megjelent kötetek a következők: 1. A vájár olvasmányai. 2. Mit olvasson a maros. 3. Mit olvasson az esztergályos. 4. Mit olvasson a kőműves és betonszerelő.

*

— **Tatabányán** a város két különböző igen forgalmas pontján a Városi Könyvtár a tanács közreműködésével állandójellegű könyvkiállítást rendez.

*

— **A METESZ** novemberben rendezte meg a szovjet műszaki könyv hónapját. Központi előadások keretében ismertetik a szovjet műszaki könyveket. A fővárosi és vidéki üzemekben is tartanak előadásokat. Könyvkiállítások keretében mutatják be a legfrissebben megjelent szovjet műszaki könyveket. A szovjet műszaki könyv hónapját könyvtáros verseny egészíti ki, melynek célja a műszaki könyvek népszerűsítése és a műszaki könyveket olvasók számának emelése.

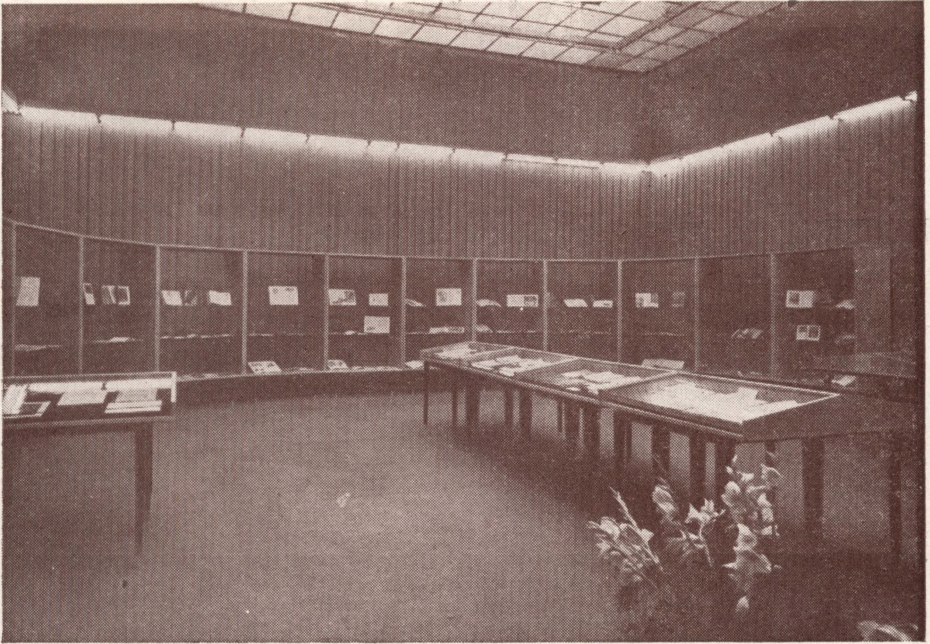
*

A minisztertanácsi határozat végrehajtása során eddig 12 megye és 21 járási könyvtár nyílt meg. Megyei könyvtár létesítésével lemaradt: Eger, Szolnok és Budapest. A már megkezdett szervező munkát gyorsítani kell: a nyíregyházi, győri, hódmezővásárhelyi megyei könyvtárak létrehozásánál, továbbá Nógrád, Veszprém és Győr megyében felállításra kerülő járási könyvtáraknál.

KÖNYVBARÁT

Megjelent 8050 példányban

Kiadja a Népművelési Minisztérium — Szerkeszti: a Szerkesztőbizottság — Felelős szerkesztő: Zolnay Vilmos — Felelős kiadó: Lapkiadó Vállalat igazgatója — Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest, VII., Lenin-körút 5—11. Tel.: 221-285, 221-293 — Terjeszti: Posta Központi Hírlap Iroda Ó. V. — Előfizetés, személyes ügyfélszolgálat: Budapest, V., József nádor-tér 1. üzlethelyiség — Tel.: 183-022, 185-850 — Postatakarékpénztári csekk számla: 47.087 — Egyes szám ára: 1.50 Ft — Előfizetés negyedévre 4.50 Ft

A német könyvművészeti kiállítás egyik terme

A kaposvári Megyei Könyvtár olvasóterme

KÖNYVBARÁT

75 éve született Ady Endre.